

Militaire Spectator.

De MILITAIRE SPECTATOR verschijnt met N°. 11 van den tweeden jaargang, maandelijks op onbepaalde tijden, in N^o. van 3 vellen druks, zoodat deze 2de Jaargang uit 36 vellen druks, (behalve de bijvoegsels die *gratis* geleverd zullen worden) zal bestaan, en voor f 6,25 aan de respectieve geabonneerden zal worden afgeleverd.

Men abonneert zich voor dezen tweeden Jaargang bij alle Post-directeuren en Boekhandelaren door het geheele Koninkrijk. Alle inzendingen voor dit Militaire Tijdschrift bestemd, geschieden *vrachtorij* aan de uitgevers BROESE & COMP. te Breda, met het opschrift: voor den *Militairen Spectator*.

PROEVE

EENER

VERHANDELING OVER HET GEDRAG DER TROEPEN BIJZONDERLIJK BELAST MET DE DEKKING DER ARTILLERIE IN HET VELD (*).

DOOR

J. C. van Rijnveld,

*Doctor in de natuurlijke wijsbegeerte en 1sten Luitenant
der Rijdende Artillerie.*

Bisher wurde den Feldbatterien am Tage des Gefechts oft erst im Augenblicke des Bedarfes eine Bedeckung von der nächsten Truppen abtheilung beigegeben. Da jedoch die Erfahrung lehrt, wie wenig diese Art Bedeckungen ihrem zwecke entsprechen und entsprechen können, so ist in neuerer zeit mehrfach vorgeschlagen worden, bereits im Frieden eine Truppe zu organisiren, welche einzig bestimmt wäre, den Feld-batterien als Particularbedeckung zu dienen. So lange aber ökonomische Rücksichten und mitunter auch wohl Vorurtheile entgegenstehen, würde der beabsichtigte zweck wenigstens zum grossen Theil erreicht werden, wenn während eines Feldzuges *eine* und *dieselbe* Abtheilung fortwährend jeder Batterie zur Deckung überlassen bliebe.

Nur erst, wenn diesem Zweige des dienstes mehr Aufmerksamkeit erwiesen wird, als bisher, kann die Artillerie darauf rechnen, sich unter keinem Verhältnisse ganz verlassen zu sehen; sie wird in der Vertheidigung noch länger aushalten können, als bisher, und beim Angriffe manche Bewegung ausführen, welche unter den jetzigen Umständen als zu gewagt unterbleiben muss. Auch die freie Bewegung der übrigen Truppen gewinnt durch die Ueberzeugung, dass die dazu gehörige Batterie unter allen Verhältnissen gegen jeden Handstreich gesichert ist.

MILITAIR CONVERSATIONS-LEXIKON
I. BAND. 3tes HEFT.

Sedert de nieuwere wijze van oorlogen de bewegingen der artillerie minder afhankelijk van die der overige troepen heeft gemaakt, had men, naar ons gevoelen, ook meer de noodzakelijkheid moeten inzien, om de groote geschut-afdeelingen, batterijen of gedetacheerde gedeelten

(* Deze verhandeling was bestemd, om, onder den algemeenen titel van *Bijdragen tot de Krijgskunst*, het licht te zien; doch in het belang van het eenige militaire tijdschrift, dat wij in onze Nederlandsche taal bezitten, heb ik er afstand van gedaan. Een soortgelijk vertoog, onlangs in een Duitsch als ook in een Fransch militair Tijdschrift opgenomen, en waarnaar ik den grondslag en de indeeling van het bovenstaande gewijzigd heb, heeft mij nog meer tot dezen stap doen besluiten. De geheele verhandeling zal alzoo in twee of drie nummers der nieuwe serie van den *Militairen Spectator* geleverd worden.

R. V.

van batterijen, door bijzonder daartoe bestemde troepen van andere wapenen, te laten begeleiden, ten einde deze op de bivouacs, marschen, in de gevechten en op de terugtogten, te bewaken, voor dezelve het terrein te verkennen (claireren) te ondersteunen en te dekken of te beveiligen. Want velen zullen met ons instemmen, dat de ondervinding deze noodzakelijkheid thans als eene onwedersprekelijke waarheid doet voorkomen; terwijl men tevens met ons zal gevoelen, dat de overtuiging daarvan niet in dezelfde reden, met de trapswijze verbetering, welke de geschut-en krijgskunst heeft ondergaan, is toenomen.

In de tijden, toen de geschutkunst en, in het algemeen, de krijgskunst, (want de uitvinding van het buskruid had de taktiek bijna geheel van vorm en wezen doen veranderen) nog in hare kindsheid was, had de ondervinding reeds het nut van dezen voorzorg-maatregel betoogd. Zoo verhaalt o. a. J. G. HOIJER in zijne *Geschiede der Krijgskunst* I. B., dat, in het tijdverloop tusschen de krijgsgogten van KAREL VIII tot op het uitbreken van den Nederlandschen oorlog, bij het gewoonlijk spoedig handgemeen worden der troepen, het geschut veeltijds in de handen van den overwinnaar viel, wanneer hetzelfde geene sterk zamengestelde dekking had. Destijds bestond deze dekking, vooral bij Spaansche legers, uit zware ruitery, bij de legers van andere volken gewoonlijk uit zoogenaamde lansknachten. In die tijden maakte men er zich eene eer uit, het geschut te mogen dekken, dewijl, eenigen tijd later, de Zwitsers in Fransche dienst, dit als een hun toekomend *voorregt* beschouwden. Toen namelijk KAREL VIII, bij zijnen terugtogt uit Italie, niet wist, op welke wijze hij zijn geschut over de onbegaanbare Appenijnen zoude vervoeren, daar men reeds verschillende middelen, doch vruchteloos, beproefd had, boden zich hiertoe de Zwitsers, in Fransche soldij, aan, welke dan ook dit moeilijke vraagstuk oplosten, en, na met ongeloofelijke moeilijkheden en hindernissen gekampt te hebben, hetzelfde gelukkig volbragten. Daarvoor bedongen zij het regt om de artillerie, bij alle gelegenheden, in gevechten, bij belegeringen, enz. te bewaken en te dekken. Het bedingen

van dit regt, gaf reeds te kennen, dat het bewaken van het geschut als eene bijzondere eer, als een groot voorregt werd aangemerkt. Toen de Zwitsers zich uit de Fransche gelederen teruggetrokken hadden, belastte men de Duit-sche lansknachten met deze moeilijke doch eervolle taak. Bij *Novara* lieten zij zich echter het geschut, aan hun beleid en dapperheid toevertrouwd, ontnemen, en hadden het zich bij *Marignano* voorzeker wederom laten ontwel-digen, had zich niet *Frans I*, te voet en met eene piek in de hand, aan hun hoofd gesteld, en hen daardoor nieu-wen moed ingeboezemd. Waarschijnlijk was dit dan ook de reden, dat men bij het sluiten van een vernieuwd ver-bond met de zwitsersche loonbenden, te gereeder aan hun-ne bedingen, namelijk die van het *uitsluitend voorregt* te hebben het geschut te dekken, toegaf, en aan hen dat voor-regt liet, tot dat onder *LODEWIJK XIV*, (in het jaar 1671) een bijzonder daartoe bestemd infanterie-regiment werd opgerigt. In bijzondere gevallen werd deze dekking nog versterkt. Onder anderen vinden wij daarvan in de ge-schiedenis der krijgstogten van den Maarschalk *LUXEMBURG*, dat hij dezen voorzigtigheids-maatregel verder uitstreckte, door van elke infanterie-brigade, vijftig, en van elke ka-vallerie-brigade, twintig man, tot versterking der geschuts-dekking, te bestemmen.

Bij de Zweden koos men tot datzelfde einde, de beste schutters onder de musketieren; daarentegen was bij de Kei-zerlijken, de ruitery tot deze dienst bestemd, hetgeen men kan opmerken uit het relaas van het gevecht bij *Wimpfen* (1622), waarin het halve kavallerie-regiment van *HERBERSTEIN* het geschut van *TILLIJ* dekte. Het denk-beeld, om het geschut door bijzonder daartoe bestemde troepen te doen dekken, berustte dus reeds bij *KAREL VIII* en werd door *LODEWIJK XIV* meer overeenkomstig de denk-beelden, welke wij zullen beproeven te ontwikkelen, ten uitvoer gebracht. Het gestelde, in het slot van de eerstezin-snede dezer inleiding, zal derhalve, bij eene vergelijking der latere krijgs-geschiedenis, geen verder betoog noodig hebben.

Van het oogenblik af, dat de artillerie eene grootere rol in de krijgsvoering begon te spelen, het geschut ligter, dus ook bewegelijker en daardoor meer op den voorgrond van het tooneel der gevechten gesteld (*) werd, had ook de aandacht meer bijzonder op de gedurige dekking en be-waking van het geschut gevestigd dienen te worden, en menig veldheer, en ondergeschikt bevelhebber hebben

(*) Men beschouwe deze uitdrukking meer als logischen vorm, dan wel als een door de ondervinding gestaafd grondbeginsel, om de Artillerie op den voorgrond van het gevecht en onder het werkzaamste infanterie-vuur te brengen, dat altijd als een grove misslag en dikwerf nuttelooze verspilling der artillerie moet aangemerkt worden.

het duur moeten bekoopen, wanneer zij daarin, uit on-wetendheid of geringe prijsstelling op de artillerie, achte-loos waren geweest. In de geschiedenis van den franschen om-wentelings-oorlog vinden wij daarvan menigvuldige voor-beelden aangehaald. Men behoeve slechts den veldtogt van 1794 na te gaan, om de overtuigendste bewijzen van het bovengestelde onder de oogen te hebben.

Sedert het buiten gebruik raken der zoogenaamde regi-ments-artillerie, en het meer eenzelvig en in massa wer-ken van het geschut, is de dekking van hetzelfde door be-bepaaldelijk daartoe bestemde troepen eene noodzakelijke voorzorg, bij het indeelen van het leger, geworden; zoodat dit, als het ware, als een krijgskundig axioma kan aange-merkt worden. En evenwel wordt deze stelling nog dik-werf bestreden, door zoodanige officieren, die vermeenen, dat afzonderlijke dekkingstroepen overbodig zijn, aangezien het geschut door de troepen, waarbij hetzelfde ingedeeld is, kan verdedigd worden. Aan dezen geven wij evenwel in bedenking, in welke moeilijke omstandigheden de ar-tillerie, bij verkennings-gevechten, bij verrassende aan-vallen, kan gewikkeld worden, wanneer haar geene af-zonderlijke dekking toegevoegd is, welke den tijd gehad heeft om te leeren, dat zij slechts ééne eervolle verplig-ting heeft, waarvoor alle andere moeten wijken, name-lijk: *de bescherming en het behoud der artillerie*. Het vervolg dezer verhandeling zal de noodzakelijkheid van dezen maatregel verder betoogen.

Trouwens, men behoeft niet verre te zoeken naar de oor-zaken van het bestrijden dezer stelling. Men vindt die in den afkeer, welchen, in het algemeen, de infanterie en kavalerie hebben, om bestemd te worden tot iets, hetwelk men in vroegere eeuwen, zoo als wij hierboven gezien hebben, als een uitsluitend *voorregt* beschouwde.

Doch ook hierbij geldt de stelling: *er zijn geene uit-komsten zonder oorzaken*, en in geenen deele willen wij dien *afkeer* alléén toeschrijven aan het meerdere *gevaar*, dat deze troepen hebben, om somtijds uren lang aan het vijandelijk kanonvuur blootgesteld te zijn, maar grooten-deels aan de *werkeeloosheid*, waartoe men zich (om den grooten afstand, waarop het geschut zich houden moet, om niet te veel door het klein-geweervuur te lijden) veel-tijds gedoemd ziet; want daar tegen over staat ook we-derom de stelling, die voor den krijgsman niet behoeft betoogd te worden: *daar het grootste gevaar is, is ook de meeste roem te behalen*.

Wij bekennen volgaarne, dat er groote koelbloedigheid toe behoort, om in vele omstandigheden, vooral bij het in batterij komen der artillerie, wanneer dezelve doorgaans een geconcentreerd vijandelijk artillerie-vuur moet door-staan, met het geweer in den arm, of voor de kavallerie, met opgestoken sabel, de kogels ten doel te staan, die

voor de artillerie bestemd waren, doch dezelve voorbij gaan, vooral, wanneer de kommanderende officier van den dekkings-troep zich aan het denkbeeld hecht, dat de plaats voor zijne troepen vast en onveranderlijk aan de regter of linker, of aan beide zijden van het geschut is; en veel ruimere teregtwijzingen, dit onderwerp betreffende, vindt men toch in de meeste taktieke leerboeken niet aangeeteekend.

Wij achten het overigens onnoodig, vooraf meerdere gronden aan te voeren, om de noodzakelijkheid van het bestemmen van bijzondere artillerie dekkings-troepen bij te brengen, dewijl deze noodzakelijkheid in de verdere behandeling van ons onderwerp; als van zelve in het oog zal vallen; alleen willen wij, ofschoon dit als overbodig kan beschouwd worden, nog herinneren: *dat de artillerie geen wapen is om, in zekeren zin, zich-zelve te verdedigen; maar dat zij het wapen is, hetwelk de overwinning aan de andere wapens voorbereidt, hare taktische kracht aan de andere wapenen leent, dezelve daardoor beschermt, ondersteunt en verdedigt, en dat dus die wapens altijd voor oogen moeten hebben en inwendig overtuigd zijn, dat hunne eigene belangen, en derhalve die van de zaak waarvoor zij strijden, gebiedend vorderen, wederkeerig hunne taktische strijdmiddelen te bezigen, het geschut te dekken, te bewaren en te behouden.* Wanneer deze overtuiging eenmaal algemeen gevoeld en behartigd zal worden, wanneer ieder krijgsman eindelijk de waarde, van somtijds slechts één stuk geschut te bezitten, zal hebben leeren kennen, wanneer de artillerie, in dagen van rust, als zij somtijds geene dienst kan doen, maar vele diensten van anderen vorderen moet, even zoo hooggeschat wordt, als in het uur, dat lood en ijzer moordend door de lucht vliegen, en men bij herhaling de kreet: *'t kanon voor !'* hoort . . . . .; dan ook zal wederom *het dekken van het geschut als een voorregt beschouwd worden, dat alleen den dapperen als prijs wordt toegekend.*

Zoo als wij hier boven gezegd hebben, vindt men, in verschillende taktische leerboeken, omtrent het te houden gedrag der afgezonderde dekkings-troepen, slechts eenige zeer oppervlakkige regels en teregtwijzingen aangeeteekend, die, wel is waar, voor denkende officieren genoegzaam, doch die voor andere te algemeen en te weinig bepaald zijn. Om die redenen achten wij het niet geheel ondienstig, in de hoop dat dit gevoelen met ons gedeeld zal worden, dat wij eenige regelen, dit onderwerp betreffende, in één verhoog te zamen voegen, om tot handleiding voor hen te dienen, die niet elke theoretische beschouwing of praktische teregtwijzing als verre beneden zich achten; want in de oogenblikken, dat er gehandeld moet worden, zal het aan de batterij's kommandanten aan tijd en ge-

legenheid ontbreken, om aan de dekking de noodige bevelen en teregtwijzingen te geven, daar zij in die oogenblikken van de zorg, betreffende de zekerheid hunner batterij, moeten ontheven zijn, opdat zij hunne aandacht, zoo veel mogelijk onverdeeld, op den te beschieten vijand kunnen vestigen.

Voor den kommanderenden officier van eenen dekkings-troep en voor de officieren, die onder dezen gesteld zijn, zal het derhalve van belang wezen, om, zoo-wel ter nakoming van de gewigtige verplichtingen, welke, in die betrekking, op hen rusten, als ter sparing der onder hunne bevelen staande ondergeschikten, te weten, hoe zij, bij alle voorkomende gelegenheden en omstandigheden, te handelen hebben, om op de doelmatigste wijzen aan hunne verplichtingen te voldoen. Door deze *Proeve* onze krijgsmakkers in de gelegenheid stellende, daarop meer bepaald hunne aandacht te vestigen, hopen wij, dat zij ook den weg zal openen, om over dat onderwerp eenig meerder licht te verspreiden. Vooraf willen wij echter nog doen opmerken, dat de kritiek ons, en welligt met eenig regt, zal tegenwerpen, dat in dit opstel bewegingen worden aangeduid, die niet geheel overeenkomstig met de gebruikelijke gevechtsleer der artillerie zijn, en dat er in het algemeen te weinig gewag is gemaakt, dat het geschut, buiten en behalve hare dekking, altijd nog met troepen van andere wapens is verbonden. Wanneer men echter bedenkt, dat het geenszins ons voornemen was eene verhandeling der groote taktiek te leveren, waartoe ons de krachten geheel en al ontbreken, maar dat wij dit onderwerp meer in het afgetrockkene hebben willen behandelen, om alleen dat kleine gedeelte van een grooter tafereel geheel in het licht te brengen, en daarbij om onze denkbeelden te verduidelijken, afwijkingen hebben moeten maken, die toch ook in de praktijk zeer dikwerf voorkomen, dan zullen wij ons daarmede misschien eenigzins verontschuldigen.

In gewone gevallen zou men de sterkte van den dekkings-troep voor eene batterij veld-artillerie kunnen stellen van 150 tot 200 man infanterie (*) en voor die eener rijdende batterij,

(*) C. von DECKER zegt in zijne *Taktiek der drie Wapens*, (vertaling in het Nederduitsch door den Baron L. van BOECOP), onder anderen hierover het volgende: » Eer wij van de Divisie-batterij scheiden, moet men nog aanmerken, dat alhoewel deze batterij onder de algemeene bescherming der geheele Divisie (namelijk die, waarbij de batterij is ingedeeld) staat en zij ook alle hare bewegingen zoo moet inrigten, dat zij nimmer geheel buiten beschutting komt, het echter een zeer doeltreffende maatregel zoude zijn deze batterij eene kleine bijzondere bedekking te geven. Daartoe zijn Jagers en Scherpschutters het best geschikt en waar deze ontbreken, Flankeurs. Het aantal zal omtrent 50 man bedragen.»

van 100 tot 150 man kavallerie. In enkele gevallen zou men de infanterie-dekking kunnen verminderen; veeltijds zal men ze echter moeten versterken en haar zelfs eenige kavallerie moeten toevoegen (*). Deze bijzondere gevallen zullen wij later aanduiden. De rijdende artillerie, door haren eigen aard geschikt en bestemd, om zich vrijer en koener te bewegen, zal dan ook dikwerf, in verhouding tot de veld-artillerie, eene sterkere dekking noodig hebben, omdat zij, in vele gevallen, ook meer dan deze laatste aan overvallen is blootgesteld.

Niet alle soorten van troepen zijn voor deze dienst even goed geschikt; bij voorkeur kieze men daartoe *oude en geoefende* soldaten, die hun geweer en bajonet, onder alle omstandigheden, weten te gebruiken; individueel goede ruiters, die zich van hun schietgeweer en sabel, in den aanval en bij eigen lijf- en paard-verdediging, weten te bedienen; soldaten, die in hunne officieren en in hunne wapens een blind vertrouwen stellen, en van het gewigt der artillerie en derzelve behoud overtuigd zijn, Over het algemeen, moet de keuze zich bepalen tot troepen, die men voor den kleinen oorlog geschikt zoude achten. Deze aldus zamengestelde dekkings-troepen dienen echter aan de batterijen, zoo niet voor den geheelen veldtogt, dan toch voor eenen geruimen tijd, te worden toegedeeld, opdat er tusschen de artilleristen en de dekkings-troepen, eene zekere verbroedering kunne plaats hebben en zij zich met de gebruikelijkste bewegingen, de signalen, en de uitwerkingen van dat wapen kunnen bekend maken (**). Deze aanmerkingen zullen genoegzaam aanduiden, dat men, bij het geven eener dekking, niet voor de hand weg, eene kompagnie van dat of dat bataillon bestemt (het geen zich ook bij een bataillon infanterie slecht laat doen; het afzonderen van een eskadron bij een regiment kaval-

II. D. bl. 19. Ten aanzien dezer getallen-sterkte, zijn wij het met den heer von DICKER niet eens; daar deze 50 man hoogstens toereikend zijn, om het terrein vóór en op de flank der batterij te verkennen, maar geenszins om de batterij tegen eenen aanval te dekken. De dekkings-troep moet ten minste zóó sterk zijn, dat hij aan eene tot drie vijandelijke kompagnien en tirailleur verspreid, kunne riposteren, of des noods zijnde, een veel sterker vijand, zoo lang te kunnen tegenhouden, dat de aandacht van den chef der Divisie hierop getrokken worde, hetzij van zelve, of door een daartoe gedaan verzoek van den batterij-kommandant of van den chef der bedekking. Dit belet echter niet, dat een of twee bataillons in de nabijheid der batterij, bestemd worden, om, ingeval van nood, de dekking bij te staan.)

(*) » De bedekking bestaat uit infanterie, of uit kavallerie, of uit beiden te gelijk, hetgeen echter zelden het geval is. (C. v. DICKER, Takt. der drie wapens, I. D. bl. 332.)» Echter niet zoo zelden, als men uit deze zinsnede zoude kunnen opmaken.

(**) Zie hieromtrent de IVde Afdeling dezer Verhandeling.

lerie, heeft minder zwarigheden in zich); maar daartoe van elke kompagnie, of van ieder bataillon eenige manschappen uitkiest, en aan deze beleidvolle en beproefde officieren geeft.

Naar deze algemeene regelen, moeten wij onze aandacht, in den geheelen loop van dit vertoog, vestigen op drie voorname punten, welke in de taktiek der artillerie eene hoofd-rol spelen; wij bedoelen hiermede:

1°. Het vooruitrukken en opmarcheren;

2°. Het gevecht op de plaats, en

3°. De terugtogten.

Het gedrag der dekkings-troepen van de beide bovenbedoelde wapens, in deze opgenoemde drie verschillende gevallen, loopt in vele opzigten uitéén; zoodat beide eene afzonderlijke beschouwing verdienen.

I. AFDEELING.

A. GEDRAG DER INFANTERIE-DEKKING BIJ EENE BATTERIJ VELD-ARTILLERIE.

I. Bij den marsch en opmarsch.

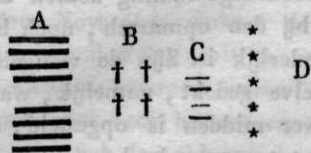
In de Taktische leerboeken, welke aan dit onderwerp eenige weinige zinsneden, of bladzijden, gewijd hebben, vinden wij voor algemeenen regel aangenomen, dat *de bedoelde dekking zich aan die zijde der batterij, of geschuts-afdeeling moet bevinden, aan welke de meeste gevaren dreigen*. Deze algemeene regel dient echter voor bijzondere omstandigheden ontleed te worden, en om onze denkbeelden meer bepaald te vestigen, zullen wij aannemen dat eene brigade infanterie, met eene batterij en eenige kavallerie, tot het in het bezit nemen van eenig gewigtig punt, of tot eene flank-dekking wordt afgezonderd.

Marcheert de batterij, in het veronderstelde geval, in bataille, of met halve batterijen in kolonne, aan het hoofd der infanterie, in een open veld, dan gaat de helft der dekking, de batterij, op ongeveer 200 passen, vooruit, door eene sectie- of peloton-tirailleurs voorafgegaan om het terrein te verkennen. Het overschietende gedeelte der dekking, wordt in tweeën verdeeld, op de beide flanken der batterij. Het verkennen van het terrein, door het peloton tirailleurs vervalt, wanneer de kavallerie in dezelfde rigting marcheert, dewijl deze vooral op open terrein het geschiktst tot zoodanige verkenningen kan gebezigd worden. In dit laatste geval, volgt de dekking ter wederzijde de batterij, met in acht neming der algemeene regelen, welke later zullen worden opgegeven.

Bevindt zich de batterij ter zijde der infanterie, met sectien in kolonne, dan marcheert de dekking, op de wijze, bij flankerende troepen in gebruik, en wel op de

opene flank, welke nog door eene flankeur-linie (flank-tirailleurs) gedekt wordt, die op het minst 300 passen van de flank der batterij moeten verwijderd zijn: het onderstaande figuur is aangewezen, waarin A de Brigade; B de batterij; C de dekking en D de flank-tirailleurs be- teekenen.

De gesteldheid van het terrein en de nabijheid des vijands kunnen uitzonderingen op deze bepalingen noodzakelijk maken. Houdt, bij voorbeeld, de vijand een door natuurlijke hindernissen gedekt en doorsneden terrein, door voorgeschovene posten, bezet, zoo moeten deze, vóór dat de artillerie zich hierop waagt, verdreven worden. Hierbij moet men in geen geval het doel van de bijzondere artillerie-dekking uit het oog verliezen, dewijl deze niet dan in de uiterste noodzakelijkheid tot het offensieve mag gebezigd worden. Tot het verdrijven dezer vijandelijke posten, late men een of twee bataillons van de brigade, naar gelang van de sterkte des vijands, voorwaarts rukken, en zoodra dit doel bereikt is, volgt de batterij met hare dekking in de volgende orde: een peloton aan het hoofd; aan elke flank der batterij, een peloton en een vierde peloton achter de batterij. De flank-pelotons vormen een' schakel van flank-tirailleurs, welke zich met de tirailleurs van het hoofd der kolonne in verband stellen.

Men achte dezen voorzigtigheids-maatregel niet overbodig, zelfs in het geval, dat wij hierboven bedoelden, namelijk, dat een geheel bataillon de taak op zich genomen heeft, het voorliggend terrein van verspreide vijandelijke posten te zuiveren. De artillerie houdt bij zulke marschen, zoo veel mogelijk, de gebaande wegen;— het vooruit gerukte bataillon is hieraan niet gebonden, en zeer ligtelijk kon derhalve het geval plaats hebben, dat de batterij in de nabijheid van gedekt en niet verkend terrein kwam, alwaar zich vijandelijke posten in hinderlagen verscholen hadden, welke, zonder bovenbedoelden maatregel, de artilleristen en bespanningen, door een plotseling geopend en krachtdadig onderhouden geweervuur, veel nadeel konde veroorzaken, ja zelfs in staat waren hen in verwarring te brengen. Nationale haat, en opgewonden fanatisme kunnen tot zulke wanhopige daden aanleiding geven, al zijn ook dood en gevangenschap daarvan de onvermijdelijke gevolgen. En het is daarom, dat wij voor de batterij-dekking, ook nog in geval de batterij achter de brigade marcheren zou, dezen maatregel blijven aanbevelen, ofschoon men zich dan, om de dekkings-troepen niet te veel te vermoeijen, ook met het zijde-

lings uitzenden van eenige patrouilles vergenoegen kan, vooral des daags; doch bij nachtmarschen kan men niet te veel voorzorgen gebruiken.

In het voorbijgaan moge het hier gezegd worden, dat in de tegenwoordige wijze van oorlog voeren, de artillerie de grootste taktische kracht in zich bevat, en men derhalve als beginsel moet aannemen, dat de vijand alle middelen kan en zal te baat nemen, om die taktische kracht te verzwakken.

Nadert men gedurende den marsch eene engte van geringe uitgestrektheid, en is dezelve door de voorhoede der brigade, naar het inzien van den kommandant der dekking, die zich tot dat einde met den kommanderenden officier der batterij verstaat, niet genoegzaam verkend, dan zal deze zich tot den chef der brigade wenden, om door eenige ruiters den uitgang der engte te doen verkennen.

Is de kommandant der dekking zelve bereden, hetgeen voor vele gevallen bijna noodzakelijk is, dan zal hij, of anders een intelligent staf-officier, zich aan het hoofd dezer verkenning stellen, en van het ingewonnen rapport zal het afhangen, of de batterij, onder de beschutting harer dekking, kan doortrekken, of wel, dat er vooraf grootere magt aan den uitgang diende ontwikkeld te worden.

Wanneer de engte eene groote uitgestrektheid heeft, dan zoude het niet raadzaam zijn, de batterij vereenigd te doen marcheren; doch daar het in vele gevallen noodzakelijk konde worden, om geschut te gebruiken, ten einde de engte te forceren, daar dit in een van wederzijds beperkt terrein groote uitwerking heeft, zoo voege men bij de voorhoede twee stukken geschut, onder het geleide der halve dekking. Wordt in dat geval de voorhoede door een geheel bataillon der brigade gevormd, dan zullen deze beide stukken met hunne dekking onmiddellijk achter de voorwacht volgen, om door een te groot aantal troepen in hunne werkzaamheid niet gehinderd te worden. De beide stukken worden door eene sectie der dekking voorafgegaan, de overige dekkings-troepen marcheren geheel in de nabijheid der stukken, tusschen, op zijde of achter dezelve, naar mate de weg zulks toelaat, doch altijd zoodanig, dat de bediening-manschappen (de artilleristen) in geen deele door dezelve gehinderd worden. Is de engte door hoogten, bergkloven, of andere terrein-hindernissen afgesloten, dan dienen deze regts en links en zoo ver mogelijk verkend te worden, doch niet door de dekking zelve, die zich in engten, in geen geval, verder dan 50 passen van de stukken mag verwijderen: de kommandant der voorhoede zal hierin dienen te voorzien.

Mogt deze voorhoede in de engte met den vijand slaags raken, vóór nog het overige gedeelte der kolonne den ingang bereikt heeft, dan zal de batterij, zelfs, zoo noodig,

eenigzins terugtrekken, om op 250, tot 500 passen, vóór den ingang, eene stelling in batterij te nemen.

Meer dan twee stukken zal men in eene engte toch wel nimmer kunnen ontwikkelen en in batterij brengen. Men moet dus vooraf de mogelijkheid eener teruggrijving der voorhoede berekenen, en daarbij bedenken, dat eene kolonne voertuigen, in eene engte, zonder defensive kracht, eene onvermijdelijke verwarring, kan te weeg brengen en uit deze dikwerf eene geheele nederlaag, en het verlies der batterij kan voortspruiten. De voorzigtigheid schrijft dus den batterij-kommandant voor, opgemelde voorzorgen te nemen, het aan het beleid van den brigade chef overlatende, de engte al of niet door andere troepen te laten forceren, of om te trekken, indien zulks mogelijk is. Wij hebben gezegd, dat het overige gedeelte der batterij eene stelling achterwaarts in batterij zoude nemen, om in geval van teruggrijving der voorhoede, de vervolgende vijanden, met nadruk aan den uitgang van de engte te ontvangen. De bij dit gedeelte geblevene dekking zal zich in tweeën verdeelen, en zich aan de beide vleugels der zes in batterij staande stukken opstellen; elk gedeelte door eenen officier gekommandeerd; 30 passen regts en links, en ongeveer 75 passen voorwaarts, om gelijktijdig met het geschut den ingang der engte te kunnen bestrijken. Daartoe late men aan elken vleugel de helft *en* tirailleur; zooals het onderstaande figuur aanwijst.

[A]

A verbeeldt hierbij den ingang der engte; B de batterij; D en C de beide sectiën-dekking met tirailleurs; E en F twee halve bataillons der brigade, zullende de brigade-chef wel doen, deze, zonder van zijne verdere te nemen dispositiën te spreken, tot ondersteuning der stukken af te geven.

Gelukt het der voorhoede, hetzij alleen, of met ondersteuning van de brigade, door te dringen, dan zal de artillerie zich wederom met de brigade in marsch stellen, doch moet men door dit oponthoud op verdere maatregelen van voorzorg bedacht zijn. Twee stukken zullen in dat geval zich wederom afzonderen, en vóór de rest der brigade uitmarcheren, vergezeld van het twee derde gedeelte der achtergeblevene dekking, welke voor en op de zijde dezer stukken zullen marcheren; de vier overige stukken volgen onmiddellijk achter de brigade, vóór de achterhoede.

Op straat, of andere wegen, door bosschen leidende, zal men dezelfde maatregelen nemen.

Moet er buiten den uitgang der engte worden opgemarcheerd, dan vereenigt zich, indien er geene tegenovergestelde orders deswegen gegeven zijn, de batterij, waarbij de dekking eene zoodanige stelling nemen moet, dat zij de batterij noch bij den opmarsch, noch bij het in batterij brengen, hinderlijk is. Zijn de vleugels der batterij door de brigade zelve gedekt, namelijk, wanneer de batterij voor derzelve midden is opgesteld, dan vereenigt zich de dekking tot een geheel, vóór of op eenen der vleugels, daarbij in acht nemende, dat de afstand zijwaarts altijd grooter dan de voorwaartsche moet zijn, dewijl de vijand het langste van de vleugels moet afgehouden worden. Stond nu de dekking gedurende den opmarsch vóór de batterij, met een gedeelte in tirailleurs uitgespreid, dan moet de aandacht van derzelve officieren en onder-officieren gedeeltelijk, op de batterij gerigt wezen, om zoodra er tot het vuren afgelegd wordt, regts of links, of naar beide zijden te gelijk, de batterij te demaskeren. De dekkings-troepen, die eenen geruimen tijd aan de batterij zijn toegevoegd geweest en met dezelve gemanoeuvreerd hebben, zullen in deze bewegingen genoegzaam geoefend zijn, en zich bij tijds weten te verwijderen.

De kommandant der dekking moet zich gedurende de manoeuvres, en zoo lang de batterij niet vuurt, zoodigt mogelijk bij den batterij-kommandant ophouden; wanneer hij niet bereden is, zal een ordonnans te paard hierbij vele diensten kunnen bewijzen.

Vroeger hebben wij reeds gezegd, dat het in enkele gevallen nuttig zoude zijn, indien aan de infanterie, dekking eenige ruiters waren toegevoegd, opdat de batterij, bij het opmarcheren of voorwaarts rukken, in versnelden gang of in draf, niet geheel zonder beschutting zij; want van eene buiten adem geloopene infanterie-bedekking is in de eerste oogenblikken, wanneer het er somtijds het meest op aan komt, niet veel dienst te verwachten. Men zal ons misschien tegenwerpen, dat zulks met de artilleristen wel hetzelfde geval zal wezen; wanneer men echter daarbij bedenkt, dat deze laatste veel minder bepakt zijn, en de aard van het door hen te bedienen wapen niet zoo is, dat een zwoegende borst, in het laden, rigten, en juist treffen hinderlijk is, dan zal deze opmerking grootendeels hare kracht verliezen. Een krijgsgeschiedkundig voorbeeld zal hier niet misplaatst zijn:

Gedurende de blokkade van Torgau, in November 1813, door Pruissische en Saksische troepen, deed de fransche bezetting meerdere sterke uitvallen, welke doorgaans tegen de Saksische troepen gerigt waren. Deze laatste hadden het dorp Coswig en een daarbij gelegen blokhuis met eene infanterie-post bezet, welker naast bijgelegene

ondersteuning uit een bataillon ligte infanterie en 20 lanciers en husaren bestaande, in Bennewitz gekantonneerd was; regts af, in Kunitzwerda, bevond zich een Saksisch grenadier-bataillon, en langs dien weg trok gewoonlijk de post van Coswig terug, wanneer zij voor overmagt moest wijken.

Op den 3den November rukten de Franschen, met het aanbreken van den dag, uit de vesting, en, nadat Coswig en het blokhuis genomen waren, rigteden zich drie sterke bataillons, met eene batterij van vier stukken, tegen Bennewitz, om ook den aldaar gelegerden post te verdrijven (De tot de insluiting der vesting bestemde troepen waren eerst des avonds te voren, uit de achterwaarts gelegene kantonnementen aangekomen). De genoemde batterij begaf zich daarop in draf voorwaarts, zoo snel als mogelijk, door een sterk peloton infanterie, tot dekking, gevolgd; dit was echter nog verre terug, toen de vier stukken zich op 500 à 600 passen van den ingang van het dorp in batterij stelden en het vuur openden. Deze kloekmoedige onderneming der fransche artillerie verdiende allen lof, dewijl het terrein tusschen Coswig en Bennewitz vrij en open, ongeveer drie kwart uur lang en ongeveer dezelfde uitgestrektheid breed was; ook konde het den Franschen niet onbekend zijn, dat het naastbij gelegene detachement Saksische kavallerie zwak was, en nog daarenboven, uit een gemengd kommando (Lanciers en Husaren) bestond.

Op het oogenblik, dat de kommandant der in Bennewitz gelegerde troepen deze laatste liet aantreden, kondigde ook reeds de fransche artillerie hare tegenwoordigheid door eenige kogelschoten aan, welke de geheele lengte der dorp-sstraat bestreken, zoodat het deboucheren, onder zulke omstandigheden zeer bezwaarlijk werd; weshalve de kommandant van dezen post besloot, den onder zijne bevelen staande huzaren-officier te gelasten, zich met zijne 20 ruiters op de batterij te werpen, en tot den terugtogt te noodzaken. Aan dit bevel werd oogenblikkelijk gevolg gegeven. De batterij vuurde daarop nog eenmaal, lag op, en trok zich zoo snel mogelijk tot op hare dekking terug. Van de vier laatste schoten miste er slechts één, daar reeds, bij den uitgang van het dorp, een paard gedood en een weinig verder twee ruiters, door één kogel- en een blikkendoos-schot, buiten gevecht gesteld, werden. Dit kleine peloton sprong daarop in verspreide orde uiteen, doch voorwaarts, deszelfs weg vervolgende, in de hoop, de batterij in te halen. Deze bereikte echter tijdig genoeg hare dekking, waarvan zich een gedeelte regts en links van de batterij in tirailleurs verspreidde, terwijl de stukken wederom in batterij gesteld en geladen werden; intusschen naderden de drie fransche batail-

lons met den stormpas. Om eene tweede salvo te ontgaan wendden de huzaren regts en links, en zouden zich waarschijnlijk op de dekking geworpen hebben, wanneer zij slechts een gelijk sterk peloton kavallerie tot ondersteuning gehad hadden; dit ontbrekende, bleef er niets overig dan zich, zoo wijd mogelijk uiteen, terug te trekken. Gedurende dat het bovengestelde plaats had, was het bataillon zonder verlies uit Bennewitz getrokken, en had links van het dorp eene voordeelige stelling ingenomen.

Wanneer wij uit het aangehaalde voorbeeld eene leering wilden opmaken, dan zoude het die zijn, dat het altijd gewaagd is, eene veld-batterij, in een open en vlak terrein, zoo verre, zonder kavallerie-dekking, vooruit te doen rukken; want ware er in het bovenbedoelde geval niet bijna gelijktijdig drie paarden nedergestort, en door het regts en links uitéén springen der overige ruiters, tijd verloren gegaan, dan had men welligt de batterij bereikt, eenige paarden nedergestooten, en dezelve in verwarring gebragt. Ook wordt er niet altijd zoo juist geschoten!

2e Dekking gedurende het staande gevecht.

Dit zijn oogenblikken, die voor de dekkings-troepen het gevaarlijkste zijn, en, van het doorzigt en de krijgskundige kennis van derzelve kommandant zal het grootendeels afhangen, om dit gevaar, zonder opoffering van het doel harer bestemming, te verminderen.

In den gewonen loop van een gevecht merken wij drie tijdperken op, namelijk:

- 1°. Tirailleur-gevecht, tot doel hebbende den vijand te noodzaken, zijne strijdmiddelen te ontwikkelen; daarna,
- 2°. Opstelling der artillerie en kanonnade, tot beuking der vijandelijke kolonnes van aanval, of op punten, waarop men zijne eigene aanval-kolonnes wil rigten. In een woord, het staande gevecht, of de offensive voorbereiding.
- 3°. Het vooruitrukken der liniën, en der kolonnes of den aanval.

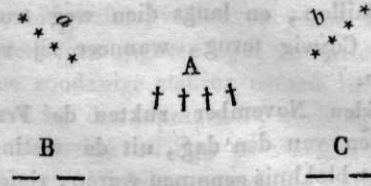
Het eerste is reeds offensief, en vroeger hebben wij gezien, dat de dekkings-troepen zich daarmede niet inlaten.

Het tweede tijdperk, waarbij de artillerie op het tooneel des gevechts komt en veeltijds daarop eenigen tijd staande verwijlt, veroordeelt ook de dekking tot eene stilstaande werkzaamheid, die wij door *bewaking* kunnen aanduiden. In den aanvang van dit tijdperk staat de artillerie doorgaans nog op eenen te grooten afstand van de vijandelijke liniën, dan dat men voor eenen massa-aanval van zijnen kant beducht behoeft te zijn. Bij de eerste opstelling beschiet zich de artillerie wederkeerig, met kogels, tot zoolang de infanterie en kavallerie massa's derzelve aandacht wederzijds trekken; de dekking blijft alzoo (al-

hoewel niet langdurig, dewijl deze soort van geschutgevaarten, die langer aanhouden dan noodig is om de formatie en den opmarsch der overige troepen te beveiligen, door de grondregelen der krijgskunst worden afgekeurd) in eenen gevaarvollen toestand aanschouwer; vroeger stelde men ze, gedurende die oogenblikken, achter de batterij op, en vormde alzoo eenen kogelvang. In de meeste gevallen, zoo niet in allen, was deze opstelling verwerpelijk. Slechts in zeer enkele gevallen zou zij aannemelijk zijn, wanneer de dekking aldaar, door de natuurlijke hindernissen van het terrein, zich tegen de vijandelijke kogelschieten konde beschutten; doch hoe kan zij in die stelling aan hare verplichting, *bewaking* der batterij, voldoen? Wanneer men eenen ondernemenden vijand voor zich heeft, en deze uit alles nut weet te trekken, dan zal hij zoo lang er met den kogel op zijne artillerie geschoten wordt, eenen zwerm tirailleurs, of scherpschutters, zoo verstrooid mogelijk, alle hindernissen van het terrein zich ten nutte makende, vooruit doen gaan, om deze op 250 à 300 passen voor de batterij op den grond te doen nederliggen, ten einde, in deze stelling en houding, waarin zij bijna niets van het artillerie vuur te lijden hebben, de artilleristen en paarden neder te schieten en te verontrusten. De batterij kommandant, die bijna onverdeeld zijne aandacht op de uitwerking van zijn vuur moet gericht hebben, en dikwerf door den kruiddamp van zijn eigen geschut in het gezicht belemmerd wordt, om de naderbij zijnde voorwerpen te kunnen gadeslaan, kan, bij eene achterwaartsche opstelling zijner dekking, welligt zelf het slagtoffer dezer onwaakzaamheid worden, omdat de scherpschutters of tirailleurs bij voorkeur hun vuur op de officieren rigten. De dekking zal zich derhalve, op een der vleugels of op beide te gelijk opstellen; of zij zich voorwaarts, achterwaarts of op de bataille-lijn der batterij zal rigten, hangt van het terrein of van andere omstandigheden af, die wij nader zullen toelichten.

Eene opstelling regts of links, of op beide vleugels te gelijk en *voorwaarts*, vereenigt voor de *bewaking* der batterij, tegen het bekruipen der tirailleurs of scherpschutters, de meeste voordeelen in zich. Het kan echter gebeuren, dat de batterij door de bewegingen des vijands genoodzaakt wordt, haar vuur eene schuinsche rigting te geven, waarbij de voorwaartsche stelling der dekking hinderlijk konde zijn. Bij het weinige dat over het gedrag der dekking-troepen geschreven is, vindt men, om bovenaangeduide ongelegenheid voor te komen, aange- teekend, dat de dekking zich op dezelfde hoogte der in batterij staande stukken, of zelfs iets achterwaarts zal opstellen. Wij kunnen ons niet geheel met dit gestelde vereenigen, en vermeenen het *voor* en *tegen* de-

zer opstelling, aldus doelmatig te kunnen zamen vatten.

In het hierboven gestelde figuur is A de batterij, B en C de dekking, in pelotons in kolonne, of liever in bataille, zelfs eenigzins uit een; en achterwaarts van de lijn der stukken *a* en *b* verspreide tirailleurs, voorwaarts doch van de vleugelstukken, regts en links schuins veldwaarts ingaande, voor de batterij, een ruim Sector-veld openlatende. Deze tirailleurs dienen door een intelligent onder-officier gekommandeerd te worden. De voorwaarts gestelde tirailleurs zullen de bijzondere opdracht hebben, te letten, op de nadering of bekruiping van enkele vijandelijke scherpschutters of tirailleurs.

Of nu de dekking zich op eene of op beide vleugels der batterij moet opstellen, hangt geheel van de ingenomen stelling der laatste af. Deze heeft eenen bijna algemeen regel na te komen, namelijk, dat zij zich niet vóór, ten minste niet vóór het midden der troepen opstelt. Gewoonlijk is dus een van de vleugels der batterij gedekt, waardoor de opstelling der bijzondere dekking als van zelve is aangewezen; zijn echter de beide vleugels der batterij open, dan stelt deze zich op, zooals in het voorgaande figuur is aangewezen. Wij kunnen hierbij echter nog doen opmerken, dat men het niet als overbodig kan beschouwen, al ware het ook dat een der vleugels van de batterij door andere troepen behoorlijk gedekt of ondersteund wordt, een twintigtal manschappen van de bijzondere dekking, onder het bevel van eenen onder-officier, op dien kant, te detacheren, en op te stellen op de wijze als meergemelde figuur aanduidt.

In het algemeen moge men hierbij nog het volgende opmerken:

1°. Dat men de grootste sterkte der bijzondere dekking aan die zijde behoort te hebben, alwaar de meeste gevaren de batterij bedreigen.

2°. Met de verdeling der bijzondere dekking in het staande gevecht, niet uit het oog te verliezen, de voordeelen, die men in de meeste gevallen uit eene reserve kan trekken; zoodat een meer achterwaarts in reserve opgesteld peloton aan te bevelen is.

Deze beide punten houden tevens de beweegredenen in van de nu meer dan vroeger gebruikelijke sterkte van de bijzondere artillerie dekkings-troepen, welke het wezenlijke voordeel medebrenge, dat er niet telkens troepen van de

brigade behoeven gedetacheerd te worden, tot de flankdekking der artillerie.

Omtrent den, door de dekking te nemen, afstand van de batterij, laten zich geene bepaalde regels voorschrijven, daar zulks al wederom van de ingenomen stelling der batterij afhangt; het reserve-peloton daarvan echter uitgezonderd, dat zich, in geen geval, verder dan 50 passen van de batterij mag verwijderen. De overige pelotons mogen zich verder van dezelve verwijderen, zijnde echter 150 tot 200 passen het maximum, en dan nog alleen, wanneer de flank der batterij geheel open is, alleen door infanterie kan aangegrepen worden, en zij op dien afstand voordeelige punten, zoo als tuinen, heggen, muren, vrijstaand hout, drooge grachten, enz., kan bezetten. Is er vijandelijke kavallerie in de nabijheid der batterij, dan zal de dekking zich nader bij de batterij houden, doch, in alle gevallen, zoo verre van dezelve verwijderd, dat haar uitzigt naar den kant des vijands, door den rook van het geschut, niet kan belemmerd worden.

Wanneer nu de opstelling der bijzondere dekking, bij den aanvang van het genoemde tweede tijdperk van het gevecht, enigzins in overeenstemming met de bovengestelde gronden is geordend, dan zal men de manschappen in eene defensiva stelling kunnen doen nederliggen, waardoor men het dubbele voordeel verkrijgt, van minder aan het vijandelijk kanonvuur blootgesteld te zijn en beter de nadering des vijands te kunnen zien, vooral onder den kruiddamp, die vóór de vijandelijke liniën mogt hangende zijn.

Kent de kommandant der dekking, in alle derzelver deelen, de verpligting, die op hem rust, dan is het voor hem van belang, zoo spoedig mogelijk, van de nadering des vijands onderrigt te zijn. Is het terrein vrij en open, en wordt de lucht door eenen minder of meerder sterken wind in beweging gebracht, die het terrein gedurig van den kruiddamp zuivert, dan geeft de bovenaangeduide opstelling hem middelen genoeg in de hand, om spoedig van alles onderrigt te zijn. Bevinden zich daarentegen hindernissen op het terrein, die het vrije uitzigt, vooral voorwaarts, links of regts van de batterij, belemmeren, dan dient hij andere maatregelen van voorzorg te nemen. Het doelmatig uitzetten van enkele loerposten wordt alsdan noodzakelijk. Tot deze kieze men de koelbloedigste en geoeffendste manschappen uit de bijzondere dekking; dewijl de wijze, hoedanig en waarop de aan hen gegevene bevelen en voorschriften worden uitgevoerd, somtijds de gewigtigste gevolgen kan hebben. Men moet vooraf over bijzondere te geven seinteekenen overeengekomen zijn, en niet ondienstig zouden wij het oordeelen, wanneer de officieren, onder-officieren en eenige der beste manschappen, van schelklinkende fluitjes voor-

zien waren, even als die men aan boord der schepen bezigt, en men hen, bij de gewone oefeningen, daarop eenige seinteekenen leerde (*).

Wordt nu de kommandant der dekking tijdig genoeg van de nadering des vijands onderrigt, dan zal hij nog, in bedaarden gemoede, maatregelen tot verdediging kunnen treffen.

Gewoonlijk zal de vijand de batterij niet in het front aanvallen, maar dezelve in de flank, en dus de dekking, aangrijpen. Het kan echter gebeuren, dat hij beide te gelijk, of ook, dat hij de batterij alleen aanvalt. Het laatste geval zal dan alleen plaats hebben, wanneer de dekking op eenen te grooten afstand van dezelve is opgesteld, of te zwak is; — wanneer het terrein, vóór de batterij, eene gedeeltelijk bedekte nadering derzelve veroorlooft, of wel dat de vijand alleen het voornemen heeft, de batterij te doen terugtrekken en het vuur te doen ophouden, hetgeen dikwerf beslissende gevolgen kan hebben. De vijand kan zich hierbij gelijktijdig van kavallerie en infanterie bedienen, waardoor de behoorlijke dekking moeilijker wordt. Hieruit ontstaan verschillende gedragsregelen, waarvan wij er eenige nader zullen ontwikkelen.

(a). *Dekking tegen eenen aanval der infanterie.*

Vóór dat wij onze gevoelens, over dit gedeelte van ons onderwerp, ter neder stellen, zullen wij eenige zinsneden uit C. VON DECKER'S *Taktiek der drie wapens*, (vertaling van den Baron L. VAN BORSCH) bevattende in een kort bestek de denkbeelden der nieuwere krijgskundigen, over den *aanval* der infanterie tegen artillerie, overnemen, ten einde, uit de regelen van aanval, de regelen voor het te houden gedrag der dekking, bij de *verdediging*, op te sporen. In het 1ste deel, op bl. 227 zegt hij:

» Wanneer infanterie de taak verkrijgt, de vijandelijke artillerie met geweld te verdrijven, dan mag zij nimmer vergeten, dat de artillerie wel bij vredes-manoeuvers, maar zeldzaam (eigenlijk nimmer) in ernst zonder bedekking is. Het gevecht wordt in twee geheele verschillende gedeelten gesplitst.»

» (1) Verdrijving der bedekking.»

» (2) Aanval op de artillerie zelve.»

» Zeer dikwijls is het geval, dat, met verdrijving der bedekking, ook de artillerie besluit weg te rijden; het zoude volstrekt zinneloos zijn, de artillerie te willen aanvallen en de bedekking geheel onbemerkt te laten.»

(*) van soortgelijke signalen heeft zich eene kompagnie van het Bossche marsch-bataillon, onder de bevelen van den kapitein (thans Major) *de van der Schuerie*, met veel voordeel, bij het tirilleren, gedurende den tiendaagschen veldtocht, bediend.

» De vijand zal daarom twee aanval-gedeelten formeren, het eene tegen de bedekking, het andere tegen het geschut. Het tweede gedeelte kan zich slechts van de verstrooide vechtwijze bedienen, die hier alleen toepasselijk is, terwijl het eerste gedeelte, zoo mogelijk, regtstreeks in de flank der bedekking aanrukt (*Ansichten über die Kriegführung, Aufl. 2^e S. 345*). De tirailleurs omringen de batterij en nestelen zich vast op omtrent 250 passen er voor, maken zich daarbij het terrein, zoo veel mogelijk, ten nutte, verleidende de batterij tot blikkendoosvuur, en schieten manschap en paarden ter neder. Ontstaat er verwarring in de batterij, dan kan een stoute bajonets-aanval, hoe ondoeltreffend hij anders met eene zwerm-linie ook moge wezen, op de regte plaats zijn. Het andere gedeelte grijpt gelijktijdig de bedekking aan, zoekt ze te verleiden, om zich van de batterij te verwijderen; of dit gedeelte in linie of in kolonne avanceert, is aan geen regel onderworpen.»

» De slag bij Parijs levert hiervan een leerzaam voorbeeld op. De kapitein NEUHAUS, van het Pruisische Gardes-Jager-Bataillon, greep met zijne compagnie 10 Fransche stukken aan. Hij liet een gedeelte zijner manschappen uitzwermen, wierp met het overige de bedekking overhoop, en veroverde de stukken op de hoogte van St. Gervais.»

» De Vendeërs volgden eene andere methode, dewijl zij, wel is waar, slechte tactici, doch goede natuur-menschen waren (!); wanneer zij namelijk het vuur der republikeinsche stukken zagen, wierpen zij zich op den grond, lieten het schot over hun hoofd gaan, sprongen dan snel weder op, liepen eenige passen vooruit, en wierpen zich op nieuw ter aarde, tot dat zij op deze wijze het vijandelijke geschut bereikten.»

» Onbezonnen dapperheid voert hier gewoonlijk ten verderve, hetgeen reeds de slag van Torgau heeft geleerd. Ook in dien van Dennewitz, ging het Oost-Pruisische reserve-bataillon van WEDELL, met gewone dapperheid, doch zonder plan, op eene vijandelijke batterij af, en werd zoo in elkander geschoten, dat de Chef sneuvelde, de helft der officieren gedood of gewond en het bataillon zoo verminderd werd, dat het onder het 5de reserve-regiment moest verdeeld worden. Daarentegen veroverden, in den slag aan de Katzbach, twee Pruisische compagnien, in eene zwerm-linie opgelost, eene Fransche batterij, bijna zonder het minste verlies (*).

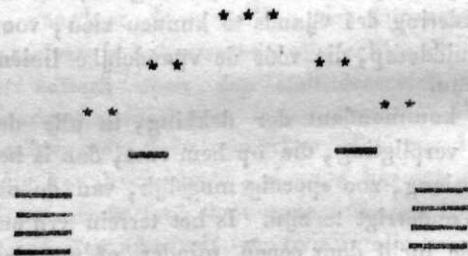
(*). De schrijver moest bij het aanhalen van dat voorbeeld onpartijdig genoeg geweest zijn er bij te voegen, dat door de zware regens, bijna alle de lonten der Fransche artillerie uitgebluscht waren. Onze percussie toestellen zullen in vele dezer ongevallen voorzien.

» De avancerende zwerm-linie moet zoo goed als elke andere hare soutiens hebben, doch deze kunnen op groo-teren afstand terug gehouden worden. Heeft de artillerie geene bedekking, dan helt de zegepraal elke reis naar den kant eener brave infanterie.»

» Is de batterij nu door infanterie gedekt, dan zal de zoogenaamde Tang (Tenaille-formatie), het voordeeligste zijn, waarbij de vleugels voorgaan, en het midden terug blijft. De flanken-aanvallen voeren het best ten doel, bijzonder, wanneer de bedekking niet zoo zeer bij de hand is, HETGEEN BIJNA ALTIJD HET GEVAL ZAL ZIJN, DEWIJL DEZE DIENST ZELDEN IN EEN LEGER DOELTREFFEND BEOEFEND WORDT.» (!)

» Ook de wigvormige aanval kan somwijlen ten doel voeren; dewijl de bedekking er door verleid wordt, om te avanceren en zich voor de eigene batterij te begeven, waardoor deze in het schieten verhinderd wordt.»

Uit deze aanvals-maatregelen blijkt het reeds genoeg, dat wij dit gedeelte van ons onderwerp uit twee gezigtpunten moeten beschouwen; namelijk, wanneer de batterij, door eene aan hare weêrstands-middelen geëvenredigde kracht, of zelfs geringere dan deze wordt aangevallen; en wanneer de vijand voor dezen aanval grootere strijdkrachten, dan voor haren tegenstand berekend is, ontwikkelt. Vooreerst zullen wij dan onze aandacht op het eerste geval vestigen.

Geschiedt, zooals wij vroeger verondersteld hebben, de aanval slechts tegen de dekking, en wordt dezelve, bij voorbeeld, door één bataillon gevoerd, dan moeten twee pelotons der dekking zich zoodanig regts of links, of aan beide vleugels der batterij, naar mate eene der vleugels gedekt is, of beide blootliggen, opstellen, dat zij de hoofden der aanvallende kolonne concentriek kunnen beschieten. De vleugelstukken der batterij zullen daartoe medewerken

door, in den aanvang, de kolonnes van aanval, die zich op de flanken der batterij rigten (zie, op één na, het laatste figuur A en B), met kogels, en zoo deze tot op 500 à 400 passen genaderd zijn, met kogel en blikkendoos te gelijk te beschieten. Het reserve-peloton houdt zich, in dat geval, achter het midden der batterij. De flank-dekings-pelotons begeven zich in eene, van de vleugels te beginnen, schuinsche rigting (zie het figuur op bladz. 88) voorwaarts, wanneer zij geene voor hen gunstige stelling voor en zijdwaarts hebben kunnen innemen, verspreiden zich gedeeltelijk in tirailleurs, en rukken stoutmoedig voorwaarts; doch altijd zoodanig, dat zij de batterij, in het vuren (als hare krachtigste ondersteuning) niet hinderlijk zijn (*), moettende de dekking, door een goed gerigt en levendig tirailleur-vuur op des vijands hoofden en flanken, haar oogmerk zoeken te bereiken. Rukt de vijand, niettegenstaande dit vuur, voorwaarts op de bedekking los, dan trekt deze, zich eenigzins verzamelende, zijdwaarts van de batterij terug, om wederkeerig van den vijand eene vereeniging, in eene van de batterij afgaande rigting, af te lokken, waardoor de batterij een goed spel op eene der flanken van den vijand verkrijgt. Bij deze beweging moet men echter niet uit het oog verliezen, dat men den vijand, zoo hij dit voornemen niet reeds zelf gevormd heeft, op de gedachte kan brengen, dit gedeelte der dekking van den flank der batterij af te snijden. Men zal dus de ruimte, die er tusschen de batterij en de dekking, door deze zijdelingsche afwijking, komt, altijd door eenige tirailleurs laten bezet houden, waartoe het reserve peloton, zoodra hetzelve ziet, dat de aanval de dekking alleen geldt, zal medewerken, om steeds in verband met de voorwaarts gerukte pelotons te blijven, en, zoo mogelijk, den vijand tusschen drie vuren te brengen. Bemerkt men echter, onder het doen dezer bewegingen, dat de aanval op de dekking slechts schijnbaar, en voornamelijk op de batterij zelve gemunt was, hetgeen men spoedig zal ontwaren, wanneer de vijand zich niet zijdelings laat aflokken, maar integendeel een of twee kompagnien, in verstrooide orde, op de flanken der batterij laat aanrukken, dan trekt de dekking, vechtende, zich, zoo spoedig mogelijk, op de batterij terug. Het

(*) Niet alleen voor de dekking, maar ook voor de andere troepen is het van gewigt, dat zij de uitwerking der onderscheidene schoten, bij de artillerie in gebruik, kennen en weten te beoordeelen. Wij zullen ook niet noodig hebben te betoogen, van hoeveel belang deze kennis, bij de dekking der artillerie, is. Wij achten het echter niet overbodig, hierbij te herinneren, dat de verspreidings-kegel der blikkendoos kogels algemeen op $\frac{1}{16}$ van den afstand aangenomen wordt.

reserve-peloton verdeelt zich daarop in zoo vele gedeelten als er geschut-tusschenruimten bestaan, en vat achter dezelve post; zoodra de voorwaartsche pelotons aankomen, bezetten deze de flanken in de nabijheid der batterij, en het misbare gedeelte derzelve versterkt de even genoemde afdeelingen. Intusschen moet de kommandant der dekking den naastbij zijnden chef der overige troepen doen onderrigten (wanneer deze niet alreeds maatregelen genomen heeft, om den verderen voortgang van den aanval te stuiten) van het terugtrekken zijner dekking, om door deze, met het afzenden van heele of halve bataillons, op de flanken der batterij, dezelve verder te dekken. De dekking moet echter, voor en aler zij zich op de batterij terugtrekt, en als zij eenigzins vereenigd is, eenen stouten aanval op den aandringenden vijand maken, hetgeen zij des te geruster kan doen, zoodra zij bemerkt, door andere troepen te worden gerugsteund.

Het gebeurt somwijlen, dat, de grootste massa der aanvallers, tot dicht bij het geschut genaderd, door de kalmte der artillerie, in eene laatste stoutmoedige poging der dekking, afgeslagen wordende, een gedeelte der aanvallers, hetzij uit wanhoop, of door het opkomend denkbeeld, dat een lange terugtocht van even veel, zoo niet van meer gevaren vergezeld is, op eenige der stukken doordringt. (Zulks had tot tweemalen toe plaats, bij de artillerie van het Duitsch legioen in den oorlog in Spanje). In dat geval, houden de, achter de geschuts-tusschenruimten geplaatste, dekking-troepen zich rustig, tot dat het vuur, der dus bedreigde stukken zwijgt, en de dolkoene vijand met de bajonet invalt; dan rukken zij voorwaarts, stellen zich bij en tusschen de bedreigde stukken, om deze van eenen doorgaans buiten adem gelooopen vijand te bevrijden. Dezen manschappen zal men echter vooraf gelasten van niet te vuren, dan wanneer de vijand tot op ongeveer 10 of 15 passen van de stukken genaderd is; daar toch eene goed gedekte en ondersteunde batterij voor den aanval van één bataillon, zoo als verondersteld is, wel niet zal teruggetrokken zijn. Hebben de uitgezette posten hunnen pligt gedaan, dan zal men ook tijdig genoeg weten, of er achter dezen aanval ook een sterker schuilt.

Zoodra de vijand teruggeslagen wordt, zullen de vleugel-dekkingen zich wederom voor en zijdwaarts uitspreiden, om den terugtrekkenden vijand, in den rug en de flanken, te verontrusten, doch zich niet verder dan den vroeger bepaalden afstand wagen. Het reserve-peloton rukt dadelijk daarop wederom bijeen.

Wilde men nu, in het veronderstelde geval, het er alleen bij laten berusten, om de dekking op de beide vleugels, in de nabijheid der batterij, in massa op te stellen, en tirailleurs-rotten tusschen de geschuts-ruimten te doen postvatten, zooals

men zulks bij vredes-manoeuvres gewoon is te doen, dan zal de vijand in zijne eerste nadering weinig gehinderd worden. Hier komt het geval te pas, dat de dekking het defensiva met het offensieve moet vereenigen. Eene opstelling, als de laatstbedoelde, is alleen doelmatig, wanneer er een algemeene aanval, van den kant des vijands, op de batterij en de overige troepen geschiedt, als wanneer de geheele brigade de taak van de dekking, in het eerst veronderstelde geval, overneemt, en deze op het standpunt blijft, haar op het einde van eerstbedoelden aanval aangewezen.

De beide gezigtspunten van eenen infanterie-aanval beschouwd hebbende, gaan wij over tot de

(b) *Dekking tegen den aanval der kavallerie.*

Even als bij het voorgaande overzicht, zullen wij het te houden gedrag der kavallerie, bij zoodanigen aanval, het in dezen te houden gedrag der dekking tegenoverstellen. Wij zullen daartoe uit het Hoogduitsche werk: *Die Gefechtslehre der beiden verbundenen Waffen: Kavallerie und reitende Artillerie von C. DECKER*, overnemen:

» De aanval van kavallerie tegen geschut is in geslote kolonne bijna onuitvoerlijk, dewijl - blijft de artillerie vastberaden en koelbloedig - het verlies, dat zij te lijden zoude hebben, zeer groot kan zijn. De oplossing van dit vraagstuk laat zich derhalve in twee deelen splitsen. In de eerste plaats, moet de vijandelijke geschuts-dekking uit het veld geslagen en, ten tweede, het geschut in verstrooide orde aangevallen worden; zoo lang de dekking niet verjaagd, of van het geschut afgelokt is, kan men, voorzigtigheidshalve, ook niet aan de wegneming van het geschut denken. Het zekerste middel, dat hierbij tot het doel voert, is de *verrassing*. Gelukt het aan de kavallerie deze uit te voeren, dan kan zij met zekerheid op een goed gevolg rekenen; mislukt dezelve, dan staat haar een gevoelig verlies te wachten. De Generaal THEBAULT brengt hiervan een voorbeeld bij, hetwelk bij Napels in den jare VII der Fransche Republiek plaats had, alwaar het hem gelukte, aan het hoofd van het 7de regiment jagers te paard, elf stukken kanon, door eenen verstrooiden aanval (*attaque en fourageurs*), weg te nemen. Daarentegen nam het 2de Pruissische lijf-huzaren regiment, in den veldslag van Parijs (1814), door eenen aanval in linie, veertien Fransche stukken geschut, zonder eenig verlies te lijden, weg; doch de batterij werd hierbij verrast, de artilleristen overijlden zich, gaven nog, wel is waar, het laatste blikkendoos-salvo, op 100 passen, doch zonder behoorlijk gerigt te hebben en derhalve zonder uitwerking. Zooveel is intusschen zeker, dat het alleen *goede kavallerie* gelukken zal, om geschut, dat nog in het vuur staat, weg te nemen.

» Is de vijand uit infanterie en artillerie te zamengesteld, dan is de taak der kavallerie ongelijk zwaarder, vooral wanneer de vijand de beide wapens doelmatig heeft weten te verbinden. De aanval zal dan alleen gelukken kunnen, wanneer dezelve verrassend en zoo snel mogelijk wordt uitgevoerd. Den vijand op alle kanten bedreigen en uit te lokken, deszelfs gering aantal blikkendoozen te verschieten (want de kaissons zijn gewoonlijk in dergelijke gevallen reeds teruggezonden) (*); manoeuvreerende den vijand te noodzaken telkens de rigting te veranderen, plotseling van voor het front te verdwijnen, en met groote onstuimigheid zich op de flanken te werpen, dit alles kan somwijlen tot de overwinning voeren, doch zal voorzeker ook niet zonder beduidend verlies kunnen beproefd worden. Zulke verordeningen tellen wij onder de buitengewone, waarvoor men geene vaste regelen kan opgeven; goede kavallerie heeft echter daarbij veel voor: de man op het onstuimige paard, het bruisende, de snelheid en het onverwachte van den aanval, de overtuiging, dat wanneer er doorgebroken is, er ook spaanders vallen, dit alles maakt op den vijand, vooral op het voetvolk en op de artilleristen, eenen diepen indruk. Een vijand, die rustig en koelbloedig gebleven is, zoo lang hij vijanden van hetzelfde wapen te bestrijden heeft gehad, begint onrustig te worden, zoodra de kavallerie op het tooneel van het gevecht verschijnt. Reeds de uitroep: *de kavallerie komt!* is huiveringwekkend voor den voetganger. Wanneer de kavallerie regt innig van deze waarheden overtuigd is, dan zal zij ook voorzeker buitengewone daden kunnen verrigten."

In het vroeger aangehaalde werk van v. DECKER, wordt hieromtrent gezegd:

» Kavallerie heeft tegen geschut een gemakkelijker spel dan de infanterie, dewijl zij er sneller bijkomen kan, en bij gevolg aan hare verwoestende uitwerking niet zoo lang behoeft blootgesteld te zijn."

» De zaak kan, even als bij het gevecht der infanterie tegen geschut, in twee hoofd-afdeelingen verdeeld worden."

» (1) In den aanval en verdrijving der bedekking."

» (2) In den aanval op het geschut zelf."

» Het voordeeligste voor de aanvallende kavallerie zal

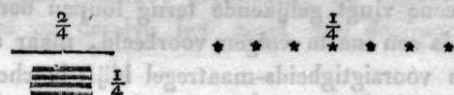
(*) DECKER grondt zich hier op het Pruissische materieel. Het werk, waarvan hier de spraak is, werd in 1819 te Berlijn gedrukt. Men neme hierbij in aanmerking, dat bij ons nieuw veldmaterieel het getal blikken doozen in de voorwagen-kist van elk stuk kanon, niet gering kan genoemd worden, vooral niet in vergelijking met het Fransche veldkanon, dat slechts 2 blikken doozen in de bedoelde kist medevoert, tegen dat wij er 12 tellen, en in deze evenredigheid staat ons gehesl approvisionnement.

zijn, wanneer zij het daarheen weet te brengen, dat de bedekking tusschen haar en het geschut gerake, dewijl dit dan niet vuren kan. Dit moet zij door manoeuvreren zoeken te bereiken, d. i. eerst welligt een schijn-aanval op de bedekking doen, dan plotseling daarvan afzien en zich aan den tegenovergestelden vleugel op het geschut werpen, en wanneer de bedekking insgelijks daar henen snelt, zich op deze storten en met haar te gelijk bij het geschut aanlanden."

» Eene zekere behendigheit en snelheid moet elken pas der aanvallende kavallerie kenmerken, en derhalve is *ligte* kavallerie voor de oplossing van dit vraagstuk bij voorkeur geschikt. Snel optreden en snel verdwijnen is daarbij de hoofdzak.

» De aanvallende kavallerie zal zich in drie ongelijke deelen verdeelen."

» *Een vierde*, bestemd tot aanval op het geschut en tot schijn-aangrepen. Daartoe kiest men flankeurs of goed bededene ruiters, met zeer vlugge paarden; waar pelotons tirailleurs voorhanden zijn, zal men deze bij voorkeur kunnen gebruiken."

» *Twee vierde*, in linie en gesloten, bestemd tot den aanval op de bedekking, en *een vierde* in kolonne, de tweede reserve volgende. Iedere afdeeling heeft een' afzonderlijken aanvoerder."

» Men moet vooraf de vijandelijke opstelling verkennen en daarna een formeel plan maken, waarin de drie afdeelingen behoorlijk invallen en waarbij elk hare eigene rol op zich moet nemen."

» Men komt omtrent zekere signalen over een, dewijl de afdeelingen dikwijls afgescheiden moeten ageren. Het overige kan slechts door de manier, waarop de vijand zich geformeerd heeft, en zich weet te bedekken, bepaald worden."

» Kan het geschut onzen aanval zien aankomen, dan moet men meer schijn-aangrepen doen; gedeeltelijk om de artillerie het blikkendoos-vuur af te lokken, gedeeltelijk om de artilleristen te verleiden, dan eens regts, dan eens links te rigten; want des te sneller zullen zij schieten. Vervolgens jaagt alles, op een zeker signaal, in vollen ren met hourahs op het geschut los. Hoe meer men daarbij de *Frontaal* attaque vermijdt en de *Flanken* attaque zoekt te gebruiken, des te beterkoop bekomt men het geschut. Het komt er alleen op aan, hoe het geschut met betrekking tot het terrein geplaatst is. Begunstigt het terrein de opstelling van het geschut niet zeer, en is onze reserve goed bij de hand en dapper, dan kan men als re-

gel aannemen, dat wij het geschut vermeesteren zullen, *tenzij het met veel omzigtigheid gedekt ware.*"

» De *overvalling* is eene der zekerste voorwaarden voor de zegepraal bij die soort van gevechten."

Uit hetgeen hierboven van de vermoedelijke wijze van aanval der kavallerie op geschut medegedeeld is, leeren wij, dat de kavallerie, door de snelheid, waarmede zij zich, vooral op golvend terrein, aan de uitwerking van het geschut onttrekken kan, vele voordeelen heeft, waardoor, haar aanval ook gevaarlijker zal wezen, vooral, wanneer de dekking onvoordeelig geplaatst is, en zij geen genoegzaam ruim veld kan overzien, zoodat vele der vroeger aangeduide maatregelen van tegenweer hierbij niet aanwendbaar zullen zijn.

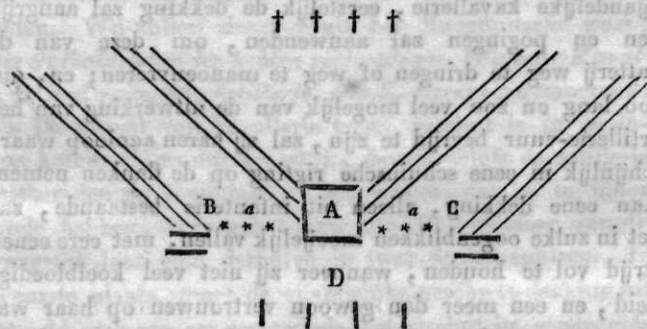
De gewigtige diensten, welke eene goede speciaal-dekking, bij de verdediging van het geschut, bewijzen kan, maken het dan ook meer dan waarschijnlijk, dat de vijandelijke kavallerie, eerstelijk de dekking zal aangrijpen en pogingen zal aanwenden, om deze van de batterij weg te dringen of weg te manoeuvreren; en, om zoo lang en zoo veel mogelijk van de uitwerking van het artillerie-vuur bevrijd te zijn, zal zij haren aanloop waarschijnlijk in eene schuinsche rigting op de flanken nemen. Aan eene dekking, alleen uit infanterie bestaande, zal het in zulke oogenblikken moeilijk vallen, met eere eenen strijd vol te houden, wanneer zij niet veel koelbloedigheid, en een meer dan gewoon vertrouwen op haar wapen, en vooral op de bajonet, bezit.

Eene vóór en zijdwaartsche stelling, op de beide vleugels der batterij, welke wij bij den infanterie-aanval hebben beschouwd, namelijk grootendeels in tirailleurs verstrooid, zou in in dit geval eene der verderfelijke verdedigings-maatregelen wezen, welke men bedenken konde; tegen kavallerie in open terrein, zijn alleen massa's bestand; en dit moet de dekking niet uit het oog verliezen. Is het terrein, in de nabijheid van één of der beide vleugels van de batterij, voor de kavallerie, ongenaakbaar; bevinden er zich enkele zware boomen, struikgewas, waarachter men eenige tirailleurs kan opstellen, of zijn er tuinmuren, zware heggen als anderszins, in de nabijheid, vanwaar een gedeelte der dekking, voor de kavallerie ongenaakbaar, de flank en het front der batterij, door zijn vuur kan bestrijken, dan spreekt het van zelve, dat deze terrein voordeelen kunnen en moeten ten nutte gemaakt worden; doch staat de artillerie in zulk eene voordeelige stelling, dan zal *goede* kavallerie er zich wel *tweemaal* op bedenken, om haar aan te grijpen of zelfs van nabij te bedreigen.

Is het terrein golvend, en kan de kavallerie eenigzins bedekt naderen, dan zullen de uitgezette loer-posten van de nadering der kavallerie berigt moeten geven, met eene

begrootende opgave van derzelve sterkte, waarna de batterij-kommandant zal kunnen beoordeelen, of hij den aanval, met al derzelve gevolgen, al of niet tot het uiterste zal afwachten; doch, in alle gevallen in verband met hetgeen de troepen zullen doen, waarbij de batterij ingedeeld is, of welker bewegingen zij beschermt of ondersteunt.

Zoodra men van den aantogt der kavallerie onderrigt is, of wanneer men dezelve ziet aankomen, wordt het gedrag der dekking geheel defensief. De pelotons der dekking, die voorwaarts links en rechts van de batterij als tirailleurs mogten verstrooid zijn, zullen zich daarop schiekelijk verzamelen en op de batterij in de loopas terug trekken. Zijn de vleugels der batterij door geene terrein-hindernissen gedekt, welke de dekking ten nutte kan maken, dan verdeelt zij zich in drie deelen, en stelt zich, zoo als onderstaand figuur aanduidt, op

A. het zoo veel mogelijk versterkte reserve-peloton, hetwelk met eene kleine binnenruimte naar alle zijden front maakt. B en C de vleugel-pelotons, voor- en achterwaarts front makende; *a* en *b*, tirailleurs in de tusschenruimte. D de een honderd passen terug getrokken lijn van voorwagens. Het peloton A, zal op ongeveer 20 à 30 passen achter de lijn der stukken, de pelotons B en C op 10 à 15 passen achterwaarts van het eerste eenigzins rechts en links van de vleugel-stukken en met deze laatste de enkele of dubbele rij tirailleurs gerigt.

Deze opstelling, in het geval dat de batterij den aanval tot op het uiterste wil afwachten, vereenigt zeer vele voordeelen in zich. In de eerste plaats, staan de teruggetrokken voorwagens geheel gedekt, en kunnen des noods, zoodra het de kavallerie gelukt is, momentaneel tusschen de stukken door te dringen, onder begunstiging dezer gedekte stelling, zich nog verder terug trekken. Blijft de dekking in deze stelling koelbloedig, dan zullen de, door het laatste wel ingerigte artillerie-salvo, in verwarring gebragte ruiters, niet lang tusschen de stukken kunnen verwijlen, vooral wanneer de artilleristen, na het laatste schot, zich zoo gezwind mogelijk tusschen de tirailleurs rootten, in *a* en *b* geplaatst, terug trekken, en zich met

de medegenomene laad-gereedschappen en het blank-geweer, aan deze of aan de pelotons, aansluiten, en daardoor aan de dekking gelegenheid geven, een werkzaam twee-gelederen- en tirailleur-vuur, op de indringende, en zich tusschen de stukken bevindende enkele ruiters te openen. Het voornaamste doel van den aanval, medevoering van het geschut, of het geschut onbeweegbaar te maken, door het nederschieten of nederstooten der bespanningen, wordt daardoor voorgekomen; het personeel der batterij wordt in derzelve nabijheid beschermd, en in staat gehouden, om bij de eerste rugwaartsche beweging des vijands, zich bij deszelfs stukken te begeven, om op nieuw dood en vernieling in de gelederen des wijkenden vijands te verspreiden. Eene dekking, die in zulke gevallen eene koelbloedige houding blijft bewaren, naar de stem harer bevelvoerders, als eene machine blijft luisteren, die het naar eene vlugt gelijkende terug loopen der artilleristen, niet als een na te volgen voorbeeld, maar als een doelmatige voorzichtigheids-maatregel blijft beschouwen (waarvan zij in alle gevallen vooraf moet onderrigt worden, om het moreel krachtig te houden) zal dan voorzeker, eervol en zonder veel opoffering, aan hare verpligting: *behoud der batterij*, kunnen voldoen. Van de troepen die, op den dag van het gevecht, aan de artillerie als dekking worden toegevoegd, kan men met billijkheid *zoo veel* niet verwachten.

Eene zoodanige opstelling, beantwoordt tevens aan de onderscheidene wijzen van aanval, welke de vijand kan bezigen, en die wij vooraf beschouwd hebben (*). De loer-posten zorgen, dat men niet verrast worde; men bepaalt zich tot de grenzen der gedeeltelijke massa-verdediging; de flanken, zelfs de tusschenruimten der stukken, zijn gedekt; men noodzaakt den vijand tot den eenledigen aanval, namelijk op de stukken zelve, waardoor de geheele aanval aan het vuur der artillerie wordt bloot-

(*) Het zal dienstig zijn, dat wij onzen lezers hierbij herinneren onze gezegden, in de laatste zinsnede van het eerste gedeelte onzer inleiding; want vooral bij deze aangeduide beweging, zal de critiek blijven stilstaan. Wij gevoelen daarbij het gewaagde der voorstelling eener nieuwigheid in de gevechts-leer der artillerie; doch wanneer men bedenkt, dat wij, ofschoon er weinig of geen gewag van gemaakt wordt, altijd toch indachtig zijn, dat de artillerie met andere troepen verbonden is, en wanneer men dan het hierbij aangewezen gedrag van het reserve-peloton, eens liet uitvoeren door medehulp van een of twee in de nabijheid zijnde bataillons, waardoor de voorwagens als het ware geëveloppeerd werden, dan zien wij de aanmerkingen der critiek met meerder gerustheid te gemoet; want ons geheel opstel is niets dan eene reeks van voorstellen in het afgetrokkene, om eenen grondslag te hebben, ten einde die in betrekking tot eenen grooteren omvang te beproeven of in praktijk te brengen.

gesteld, en eindelijk staat men achter voorwerpen, (de stukken) die hem van zelve uit één drijven, waardoor de verdediging planmatig, de aanvaller echter de zoo hoognoedige *leiding* verliest. Eene goede houding doet het overige.

Wanneer nu de, in de tusschen-ruimten geplaatste, tirailleurs zich op het gevecht met de bajonet tegen de kavallerie verstaan (*), en de artilleristen hierbij geene ledige aanschouwers blijven, dan heeft men niets te vreezen, en de aanvallende kavallerie zal zich zeer schielijk genoodzaakt zien, onverrichter zake en niet zonder beduidend verlies, terug te trekken.

Door soortgelijke opstelling, hebben de Engelsche dekkings-troepen (die echter op eene grootere schaal dan onze gestelde dekkings-sterkte genomen waren) in den slag bij Waterloo, menigen kavallerie-aanval der Franschen, zelfs van tusschen het geschut, afgeslagen. De ondervinding heeft derhalve op dezelve het zegel van *doelmatigheid* gedrukt.

c.) *Dekking tegen den aanval van Infanterie en Kavallerie.*

Wordt het geschut en deszelfs dekking, door infanterie en kavallerie gelijktijdig bedreigd en is deze vereenigde aanvallende vijand, in evenredigheid met het geschut, sterker (hetwelk in de meeste gevallen zal plaats hebben) dan de dekking, als dan wordt ook haar toestand gevaarlijker. Niettegenstaande het meerdere gevaar, stand blijven houden tot dat er versterking komt, of tot dat de batterij in zekerheid gebragt is, staat ook hier wederom voor de dekking op den voorgrond.

De kommandant der batterij en die der dekking voornamelijk, zou men van eene strafbare nalatigheid kunnen beschuldigen, wanneer zulk een dubbele aanval hen onvoorbereid verraste; de hulp kan dus niet verre af zijn. Is de aanval, van den kant des vijands, ernstig gemeend, dan moet men ook veronderstellen, dat dezelve

(*) Deze verhandeling was reeds opgesteld, toen de schrijver, het nieuwelings in het licht verschenen werk van den verdienstvollen kolonel der kavallerie, C. A. GEISWEIT VAN DER NETTEN, ridder van de orde van den Nederlandschen Leeuw, over *de bajonet schermkunst*, in handen kreeg. Het zal wel overbodig zijn, om op het nuttige en belangrijke der beoefening dezer kunst, ook voor het Nederlandsch leger, — dewijl de meeste staande legers van Europa, daarin reeds sedert langen tijd geoefend worden, — de aandacht te vestigen. Voor de geschuts-dekking is dezelve geheel onontbeerlijk. Het bovenaangeduide werk, hetwelk de groote verdienste heeft, het *stelselmatigst* zamengesteld te zijn, van alle werken, waarin deze kunst wordt beschreven, en alzoo voor het onderwijs den besten vorm heeft, zal, — het ware te wenschen, — of deze oefening aansporen.

met beleid aangevoerd zal worden. *Het aanvoeren van massa's alleen beslist hierbij niet altijd: beleid, met moed en taktische geoefendheid gepaard, voert tot de overwinning.* Men heeft het — dit kan gezegd worden — meer gezien, dat bataillons, den dood verachtende, onder alle gebruikelijke wijzen van aanval, met het geweer in den arm stukken geschut wegnamen. Men heeft kavallerie in geslotene kolonne, door het hevigste blikkendoos- en kogelvuur zien heen rennen en batterijen veroveren; doch de geschiedenis maakt, bij het aanhalen van soortgelijke voorbeelden, zelden melding van het daarbij geledene verlies, of van de *oorzaken* der overwinning. De gewone uitkomsten van dergelijke aanvallen werden verkregen, door dat één vierde of één derde der artilleristen en dekkings-troepen buiten gevecht was gesteld, waardoor de overschietende in wanorde gebragt en door eenen doordringenden vijand overwonnen werden. Gelukte de onderneming, dan was de verdediging doorgaans zwak, en dit zal niet altijd het geval zijn. Men moet eenen doldriftigen aanval weten te betugelen en tegen te gaan, en soortgelijke aanvallen heeft men doorgaans van eenen ongeoeffenden vijand te wachten.

Een geoefende vijand, die met beleid te werk gaat, zal vooraf de dekking door infanterie laten bestoken, en zijne kavallerie, zoo zulks mogelijk is, verdekt, onder begunstiging der infanterie, laten vooruit rukken, om dan een gunstig oogenblik voor derzelve aanval, af te wachten. Uit deze of gelijksoortige voorbereidselen, laten zich weder de regelen der verdediging afleiden.

Zoodra de kommandant der dekking, de vijandelijke kavallerie in aantogt ziet, en wordt hij gelijktijdig door infanterie bedreigd, dan zal hij zijne, voorwaarts, in tirailleurs verstrooide vleugel-pelotons bevel gaven den bedreigden vleugel der batterij te naderen. Hebben dezelve echter eene sterke en gedekte stelling op 100 à 200 passen van de vleugels der batterij ingenomen, dan zullen zij deze niet verlaten, om dezelve niet door de vijandelijke infanterie te doen bezetten, die welligt van daar de batterij te veel zoude kunnen schaden. Zij zullen zich in geen geval laten verleiden, van daaruit den wijkenenden vijand te vervolgen; want waarschijnlijk is eene geordende terugtogt eene krijgslist, om de dekking in het vrije te krijgen. Doet de chef der troepen, waarbij de batterij is ingedeeld, zijnen pligt, dan zal hij echter dit gedeelte der dekking door andere troepen doen aflossen, opdat deze zich geheel in de nabijheid der batterij kunnen verzamelen. Het reserve-peloton stelt zich op, zoo als tegen den aanval van kavallerie is voorgeschreven, en ook hier zal hetzelve de batterij niet mogen verlaten, om de andere pelotons te hulp te komen.

Van de sterkte des vereenigden aanvals zal het voorts

afhangen, of de dekking door andere troepen moet worden ondersteund, hetgeen wel doorgaans bij vereenigde aanvallen van kavallerie en infanterie het geval zal zijn. Zoodra er dus ondersteuning verleend is, stelt de dekking zich op, zoo als in het laatste figuur is aange-
wezen.

Uit het gestelde over het gedrag der infanterie dekkings-troepen, gedurende het staande gevecht, laten zich kortelijc de navolgende grondregelen zamenstellen, die echter naar de omstandigheden wijzigingen kunnen ondergaan.

(1) Dat zich de helft der dekking in verstrooide orde moet kunnen bewegen, om de aanvallen der vijandelijke infanterie, door een goed gerigt en onderhouden vuur, zoo moeilijk mogelijk te maken, voornamelijk ook, om de vijandelijke tirailleurs op eenen onschadelijken afstand te houden.

(2) Dat de andere helft der dekking zich vereenigd moet houden, het grootste gedeelte in reserve en, onder alle omstandigheden, in de nabijheid der batterij; zoo lang ter zijde van dezelve als de batterij door de vijandelijke artillerie beschoten wordt, nederliggende in defensiva houding, achter het midden der batterij, zoodra dezelve door infanterie of kavallerie bedreigd wordt; het ander bedoelde gedeelte der dekking blijft vereenigd, tot ondersteuning van het verstrooide gedeelte.

(3) Dat hij het vereenigde gedeelte de beste bajonetschermers, doch bij het verstrooide gedeelte de beste schutters moeten ingedeeld zijn.

(4) Dat, bij den aanvang eener kanonnade, het gedrag der dekking alleen *bewakende* is, en dat derhalve onnutte blootstelling der dekking onvergeefelijke achteloosheid is, en, van den kommandant der dekking, eene doelmatige lijfsverzekering zijner onderhebbende manschappen kan gevergd worden.

Omtrent het te houden gedrag der kavallerie, wanneer deze de infanterie-dekking als versterking is toegevoegd, hebben wij in deze *afdeeling* niet gesproken, omdat men daaromtrent, uit hetgeen in de *tweede afdeeling* dezer verhandeling is voorgedragen, genoegzame grondregelen zal kunnen afleiden.

(Het vervolg hierna.)

OVER
BELOONINGEN DER DAPPERHEID
EN
GEDENKTEEKENEN AAN HELDENBEDRIJVEN GEWIJD.

(Vervolg van N°. 8.)

Nog luisterrijker waren de bijzondere belooningen, die den grooten *de Ruiter* ten deele vielen; (behalve de vele gouden

ketenen in n°. 2 reeds aangehaald) de buitengewone dapperheid, door *de Ruiter* in den driedaagschen Zeeslag, tusschen *Tromp* en *Blake*, ten toon gespreid, werd behalve het eerblijk ter waarde van 1100 Karels guldens, nog met eene wedde van 200 g. 's maands beloond, die men ook den moedigen *JAN EVERTSEN* toekende. Ook werd hij in 't zelfde jaar 1653 door de Stad Amsterdam met het groot burgerschap (en het regt tot de hoogste Stadsambten) begiftigd. Toen de held van zijnen togt naar de kust van Guinea met al de veroverde vlaggen terug kwam, verwierf hij door de Raden ter Admiraliteit te Amsterdam een zilveren lampet, ter waarde van 1500 guldens, en het Voorzitterschap in den raad.

Uitstekend waren vooral de belooningen, door de Staten na de 3 bloedige Zeeslagen van 1672 en 1673, aan *de Ruiter*, *Cornelis Tromp*, *Van Nes*, *de Haan* en andere Zeehelden uitgedeeld. Aan *DE RUITER* zelve vereerden zij een' rente brief van 6,000 gulden 's jaars, aan de Luitenants-Admiralen *C. TROMP* en *VAN NES* ieder een' rentebrief van 4000 guldens, en aan de Schouten bij Nacht *VAN NES* en *DE HAAN* een' van 1,000 guldens jaarlijks. Maar niet minder erkende men toen ook de verdiensten der met zoo veel luister voor het vaderland gesneuvelde helden, *de Liefde*, *Sweers* en *Schram*, daar de weduwen en bloedverwanten dier dapperen ieder een' rentebrief van 2,000 guldens jaarlijks verwierven; terwijl aan het zoontje van den gesneuvelden Luit. Admiraal van Vriesland, *TJERK HIDDE DE VRIES*, door de Staten van Vriesland, een pensioen van 360 Guldens werd toegekend. De Koningen van *Frankrijk*, *Engeland*, *Denemarken* en *Spanje*, vereerden aan den grooten *de Ruiter*, behalve adeldom, of ridderorden (zie n°. 6) zeer aanzienlijke geschenken. *Lothewijk XIV* begiftigde hem met eene zware *gouden keten*, een' *gouden gedenkpenning*, met zijn afbeeldsel, op goud geëmailleerd, met drie rijen diamanten, en eene kleine kroon van diamanten. De drie onderste diamanten werden op 10,000 guldens geschat, en dit prachtige gedachtenis-teeken moest na den dood van onzen held op zijnen zoon *Engel de Ruiter* overgaan.

De Koning van Denemarken verhief zijnen redder tot den adelstand, en schonk hem een wapen met een open helm, benevens een pensioen van 2,000 gulden 's jaars. De dappere zoon van den held, *ENGEL DE RUITER*, toen kapitein ter zee, werd door den Koning van Engeland tot Ridder geslagen (1668), en de *Ruiter's* voorzoon, kapitein *J. PAULUSZ. VAN GELDER*, verwierf het regt van Adeldom voor zich en zijne nakomelingen, van Koning *FREDERIK III* van Denemarken, in 't jaar 1669. In de laatste jaren van zijn leven verwierf *DE RUITER*, op zijnen togt naar Sicilie (1674), waarheen hij ter hulp van den Onder-Koning gezonden was, van den Koning van Spanje deszelfs *afbeeldsel*, op goud geëmailleerd, en rijkelijk met diamanten omzet, met eene *gouden keten*, en eenen prachtigen *ceredegen*, terwijl de Raad van Palermo hem met twee zilveren schotels, ter waarde van 500 guldens, en een stuk damast, van 1200 guldens, schonk.

Onder de Veldheeren, die door beleid en dapperheid buitengewone belooningen ontvingen, verdienen voornamelijk de beroemde Vestingbouwkundige Menno baron VAN COEHOORN, de Veldheeren FAGEL en OUWERKERK, de Graven van NASSAU en WASSENAAR, gelijk in vroegere jaren MAARTEN SCHENK, en van CRUININGEN genoemd te worden. COEHOORN, die reeds met zijn 16de jaar tot kapitein bevorderd was, die als opbouwer der merkwaardigste Nederlandsche Vestingen, of door hare buitengewone versterking, zich zoo beroemd heeft gemaakt, verwierf door de verdediging van Namen en van het Fort William in 't jaar 1692, en door de nog gedenkwaardiger en snellere verovering dier twee sterkten in 1695 (tegen over VAUBAN en BOUFLERS) zoo veel eer en luister, dat de Keurvorst van Beijeren hem vijf stukken geschut vereerde, Koning WILLEM III hem tot Luitenant-Generaal en Opper Vestingbouwmeester benoemde, en de Koning van Frankrijk te vergeefs hem 60,000 Guldens 's jaars, het opperbevel over de Genie in Frankrijk en een eigen regiment aanbood, om dezen Hollandschen Vauban in Franschen dienst te lokken, terwijl de Fransche Vauban nog leefde.

Gelijken roem behaalde, door zijne voorbeeldeloze dapperheid, beleid en edelaardigheid, de held FAGEL, COEHOORN'S waardigste tijdgenoot en mededinger onder de Veldheeren. Door hem alleen werd de Koning van Portugal, in 't begin van den Spaanschen Successie-Oorlog, gered, en zijne verovering van Valenza, Albuquerque e. z. v. verwierf hem niet slechts van den Koning van Portugal, maar ook van de Staten de aanzienlijkste geschenken en bevordering. Ook hij wees, ten bewijze zijner onbaatzuchtigheid en trouw, de beduidende som van 50,000 gulden in goud van de hand, waarmede men dezen *Hollandsche Fabricius* waande omtekoopen, die als held van Malplaquet en als veroveraar van Bouchain en Quesnoij schitterde. Het waren de roemrijke tijden van het doorluchtige Driemanschap van EUGENIUS, MARLBOROUGH en HEINSIUS en van zoo vele Nederlandsche helden, gelijk OUWERKERK (of Hendrik van Nassau, Heer van Ouwerkerk) TILLY, SLANGENBURG, den Vorst van WALDECK, de Gen. VAN OBDAM, VAN GINKEL en meer anderen, (waarvan sommige nog in de volgende nummers onze oplettendheid zullen boeijen) waarbij wij alleen nog van den fraaijen gedenkpenning melding zullen maken, in Nederland ter eere van EUGENIUS en MARLBOROUGH geslagen, en hunne vereenigde borstbeelden op de *ééne*, en de faam, over het slagveld van *Höchstädt* zwevend, op de *andere* zijde voorstellende, met het opschrift: » *Dus zegeviert eendragt der helden!* » De edelmoedigste en rijkste belooningen vielen aan al deze helden ten deel, gelijk aan den held *van Malplaquet*, den dapperen *Johan Willem Friso*, Ouwerkerk's waardigsten kweekeling in de praktische Krijgskunst, die reeds met zijn 20ste jaar tot Generaal werd benoemd.

N°. 5. In alle tijden van het Gemeenebest bleef ook de *bevoordering tot hoogere waardigheden* een der sterkste prikkels voor den Nederlandschen Krijgsmann, ofschoon ook in dit opzigt doorgaans de striktste regtvaardigheid en billijkheid me betrekking tot oudheid in jaren en dienst plaats had, zoodat

men niet altoos uitstekende diensten, den lande bewezen, door dadelijke bevordering konde beloonen.

1. Openbaarde zich de nationale dankbaarheid der Nederlanders jegens WILLEM I hartelijk en plegtig, door aanbieding der Graaflijkheid van Holland, door het prachtigste gedenkteeken en de erkenning zijner verdiensten en weldaden, door den eernaam van Vader des Vaderlands (zie n° IV), ook zijne groote Zonen MAURITS en FREDERIK HENDRIK, beiden reeds met hun 17de jaar tot leden van den Raad van State benoemd, ondervonden deze volksdankbaarheid in rijke mate.

Iu de opvolgende geslachten verwierven voornamelijk Graaf Zoon MAURITS, WILLEM III, JAN WILLEM FRISO en WILLEM IV daarvan de uitstekendste blijken, en de Geschiedenis kent slechts weinige veldheeren, die zoo jong, zoo moedig en met zoo veel beleid nog vóór hun 20ste jaar de schoonste lauweren plukten, gelijk Frederik Hendrik en Jan Willem Friso. Bevordering tot *hoogere militaire rangen* en tot de hoogste eereambten van den staat, de titel van *Hoogheid* (het eerst door Frankrijk aan Frederik Hendrik toegekend) de *erfelijkheid hunner regten en waardigheden*, het bezit van aanzienlijke *Domeinen* en zoo vele andere voorregten, waren de ongeveinsde en openbare blijken der algemeene hulde en vereering, aan de Doorluchtige Vorsten uit het stamhuis van *Nassau* gebragt, die zoo dikwerf en zoo luisterrijk Nederland gered, en eindelijk in de negentiende eeuw de hoogste en schitterendste belooning door de *Koninklijke waardigheid* ingeëogst hebben.

(2) *Bij de landmagt* hebben wij een aaneengeschakeld tafereel van de eervolste *belooningen door bevordering* tot hoogere militaire rangen in *Matthijs Held*, *Heraugierre*, *van Dorp*, *Van der Does*, de *Pallandten*, *Maarten van Rossum*, *Maarten Schenk*, en in latere tijden, in FAGEL, OUWERKERK, den Prins van *Waldeck*, den Veldmaarschalk *Wirtz* (vreemdeling) van GINKEL, OBDAM, TILLY, *Stangenburg* en Menno van COEHOORN: doch de uitgebreidheid der stoffe verbiedt ons hiervan al de bijzonderheden aan te voeren, die men breeder en met de welverdiende aanprijzingen bij Wagenaar, Hooft, van Wijn, van Kampen, Collet d'Escurij en andere Schrijvers kan vinden.

(3) Ook bij de Zeemagt vindt men dezelfde prikkels, en nog grooteren rijkdom van voorbeelden, niet slechts in DE RUITER, de TROMPEN, de EVERTSEN, de BANKERTS, of WASSENAAR'S, maar ook in de ALMONDE'S in PIET HEIN, Witte Cz DE WITTE, de VRIES, KORTENAAR, BRAKEL, ENGEL DE RUITER, van GALEN, CALLENBERG, van KINSBERGEN, ZOUTMAN, en zoo vele andere helden; en niets is volmaakter berekend, om te betoogen, dat men ook in de mindere rangen verdiensten en groote bedrijven wist te beloonen en hoog in waarde te houden, dan de jaarboeken van Nederland zelve, door welke wij weten, dat meest al onze groote zeehelden, in de laagste rangen geboren, door eigen verdienste, moed, trouw, beleid en vaderlandsliefde tot de hoogste rangen zijn opgeklommen, en Nederland niet alleen, maar alle werelddeelen met den roem hunner daden hebben vervuld.

No. 6. De verheffing tot *Ridder*, tot *Baron*, en tot de *Graafelijke* of *Hertogelijke* waardigheid, in gemeenebesten zeldzamer

komt meestal onder Keizer Karel V, en Philips II, en onder Koning Willem III voor, of zij was het werk van *vreemde Souvereinen*, gelijk van den Duitschen Keizer, de Koningen van Frankrijk, Engeland, Spanje, Denemarken, Zweden en Portugal en zij werd daardoor, als openbare hulde aan Nederlandsche dapperheid, beleid of uitstekende verdiensten door vreemde Vorsten en volken, ja zelfs door vijanden, die men te voren bestreden had, zoo veel te eervoller voor de Nederlandsche helden. Wij vinden daarvan de belangrijkste voorbeelden in de jaarboeken der Nederlandsche Geschiedenis, en wel in de eerste plaats.

(A) *Bij de Zeemagt*, door welke dit Gemeenebest den grondslag tot zijne grootheid gelegd had, die door Maurits en Frederik Hendrik volkomen gevestigd werd; in twee zeehelden uit den Briel:

(B) MAARTEN HARPETZ TROMP, *de held van Duinkerken en Duins*, die in 't jaar 1639, na den zeeslag van Duinkerken, van den Koning van Frankrijk *de ridderorde van Sint Michiel*, (toen de aanzienlijkste in Frankrijk) verwierf.

(b) *Witte Cornelisz de Willeh* (of de Witte), de tweede Brielsche zeeheld en Luitenant-Admiraal van Holland, genoot dezelfde eer, toen hem, na de overwinning voor Duinkerken, (1674) de Fransche Resident te 's Gravenhage in de plegtige Vergadering der Staten de versierselen der *ridderorde van St. Michiel* omhing, door den Koning van Frankrijk aan dien held geschonken;

(c) De groote DE RUITER ontving van vele Souvereinen uitstekende eereblijken en belooningen voor zijne tallooze heldenbedrijven. Na de overwinning bij Kroonenburg, in 't jaar 1658, verhieft de Koning van Denemarken onzen held tot den *adelstand* met eene jaarwedde van 2,000 Guldens, daar hij aan den Nederlandschen Admiraal zijne spoedige redding tegen de overmagt van Zweden te danken had. De merkwaardige tweedaagsche Zeeslag van 1666 tegen de Engelsche vloot onder Monk verwierf aan de Ruiters, na zijnen roemvollen aftogt, onsterfelijke eer, *de ridderorde van St. Michiel* van Koning Lodewijk XIV, en tallooze prachtige geschenken. Doch het hoogste eerbewijs, dat aan de Ruiters ten deele viel, volgde op zijnen gedenkwaardigen togt naar Sicilie, en den luisterrijken zee-strijd bij Stromboli (1676) tegen Du Quesne: de Koning van Spanje, om de onwaardeerbare diensten, hem door de Ruiters bewezen, dankbaar te erkennen, verhieft den held tot *de Hertoglijke waardigheid* met een jaargeld van 2,000 Dukaten. Doch door den dood van Neerlands grootsten held werd deze uitstekende eer aan zijnen zoon, (d) *Engel de RUITER* toegekend, die echter uit republikeinsche zedigheid deze hooge waardigheid niet aannam, maar bescheiden door die van *Baron* liet vervangen. Reeds vroeger had deze waardige zoon van eenen grooten vader de eer genoten, om (1668) door den Koning van Engeland met alle plegtigheden tot *Ridder* geslagen te worden: maar de jeugdige held werd aan zijn vaderland, als Vice-Admiraal, in den bloei zijner jaren ontruikt.

(e) De beroemde Luitenant-Admiraal JAN EVERTSEN, die door

44 dienstjaren, ten koste van 17 wonden, tot de hoogste rangen opklom, en zoo vele lauweren plukte, verwierf - behalve zoo vele belooningen, als redder zijner Vaderstad Vlissingen, als held van Duins e. z. v. - ook van den Koning van Frankrijk *de ridderorde van St. Michiel*.

(f) Even eens werd de Ruiters' voorzoon, de dappere Kapitein VAN GELDER in 't jaar 1669, door den Koning Frederik III van Denemarken, met *het regt van Adeldom* voor zich en zijne nakomelingen begiftigd.

(g) De groote diensten door den Haagschen zeeheld, den Luitenant-Admiraal Generaal JAKOB VAN WASSENAAR OEDAM, aan den Koning van Denemarken in den oorlog tegen Zweden bewezen, werden door de ridderorde *van den olifant* erkend en beloond, die de Onder-Koning van Noorwegen zelf op Wasse-naars schip bragt.

(h) Groot waren de eereblijken en belooningen, die aan CORNELIS TROMP, zoon van den eerbiedwaardigen Maarten Tromp, ten deele vielen. Twee Koningen deden hulde aan zijne bekwaamheden. De Koning van Engeland verhieft hem, in 't jaar 1675, tot de waardigheid van *Baron*, voor zich en zijne mannelijke nakomelingen, en beschonk hem tevens met zijn afbeeldsel, rijkelijk met edelgesteenten omzet; terwijl de Koning van Denemarken in 't jaar 1676, hem tot de *Grafelijke waardigheid*, en tevens tot *Ridder van den Olifant* verhieft, en 's lands staten hem, na den dood van de Ruiters, de hoogste waardigheid van *Luitenant-Admiraal-Generaal* opdroegen.

(i) Een ander Nederlandsch zeeheld, WILLEM SCHEPERS Bastiaansz, die Willem III op zijnen togt naar Engeland verzelde, en die reeds in 't jaar 1676 Luitenant-Admiraal was geworden, genoot de eer van door den Koning van Denemarken tot *Ridder van de Danebrogorde* te worden verheven, ofschoon de wapenfeiten van Schepers niet van groot gewigt voor den staat waren.

(k) De veroveringen van La Rochelle door de vereenigde Fransch-Nederlandsche Zeemagt verwierf aan den dapperen Vice-Admiraal VAN DORP (1625) *de ridderorde van St. Michiel* van Frankrijk, en aan al de bevelhebbers gouden ketenen; en een andere Nederlandsche Oppervlootvoogd, de Zeeuwsche

(l) MAARTEN THIJSEN, eerst Equipagiemeester te Vlissingen, daarna Vice-Admiraal bij de West-Indische Compagnie en overwinnaar der Spanjaarden in Brazilië werd door den Koning van Zweden, tot erkentenis voor de krachtdadige hulp aan hem verleend, in de overwinning in 1644 op de Deenen behaald, tot den *adelstand* verheven, onder den naam van *baron van Ankerhelm*, en bleef als Admiraal in Zweedsche dienst. Wat de overige Nederlandsche zeehelden betreft, die tot ridders barons, graven, of tot Commandeurs en Groot Kruisen verheeren werden, gelijk *van Kinsbergen, Kikkert, van der Plaats, van der Heijden, de Winter, Verheul*, e. a. m., deze behoorren allen, met betrekking tot deze eereblijken en belooningen, tot het laatste tijdvak der Nederlandsche Geschiedenis (1796 tot op onze tijden). Wij sluiten de reeks van deze luisterrijk be-

loonde Zeehelden met een bijzonder en uitmuntend voorbeeld van schitterende erkenning van verdiensten in:

(m) CORNELIS LAMPSENS, Lid der Staten-Generaal en Burgemeester van Vlissingen, die, ofschoon zelf geen zeeheld zijnde, tot een hoogst vermaard Zeeuwsch geslacht behoorde, dat on-eindig veel tot den bloei en luister van Neêrlands zeemagt en grootheid heeft bijgedragen. Niet slechts daardoor merkwaardig, dat zij, als kooplieden, fabrikteurs, uitrusters van schepen, aan eene menigte hunner medemenschen bestaanmiddelen verschaften, zij zuiverden ook door hunne zorg de zee van Duinkerksche kapers, en de beroemdste (vooral Zeeuwsche) zeehelden, gelijk de Ruiters, Evertsen, e. a., voeren eerst in hunne dienst, eer zij tot hogere eerambten opklommen. Zij verlostten zoo vele gevangenen en slaven door hunne schatten, verfraaiden Vlissingen, ja geheel Walcheren met schoone gebouwen, maakten het verlatene eiland Tabago vruchtbaar, en staafden dus alom den roem van Nederland. Wie zal niet den koning van Frankrijk, Lodewijk XIV, hartelijk toejuichen, dat hij den Burgemeester Cornelis Lampsens van Vlissingen tot *Ridder van St. Michiel*, en tot *Baron van Tabago* verhief?

Dus wist de Nederlandsche zeemagt haren roem, en Nederland tevens zijnen staatkundigen invloed op alle merkwaardige gebeurtenissen, in Europa en in andere werelddelen, te handhaven, ofschoon haar toppunt van luister tot de XVIIde eeuw behoort, en eenige lichtende punten tot de XVIIIde betrekking hebben.

B. Bij de *Landmagt* vinden wij vier belangrijke perioden van roem en luister voor dit Gemeenebest.

- a, De tijden van *Willem I* en van de *Watergeuzen*.
- b, Het tijdvak van *Prins Maurits* van Oranje.
- c, Het tijdvak van *Prins Frederik Hendrik*.
- d, Het tijdvak van *Willem III*,

Hoe rijkelijk ook de belooningen in de drie eerste tijdvakken somtijds uitvielen, het laatste tijdvak blijft, ten opzichte van de verheffing tot den adelstand, of tot de Grafelijke waardigheid, het merkwaardigste. De gedenkwaardigste voorbeelden bij de landmagt zijn:

(1) *De Ridders van het gulden Vlies*, uit de tijden van Karel V en Philips II, waartoe vooral Willem I en eenige der Eerste Edelen van Nederland behoorden, (gelijk vroeger *Égmont*, *Hoorn*, *Wassenaar*).

(2) MAARTEN SCHENK VAN NIDEGGE, door Leicester, als Stedehouder der Koningin Elizabeth van Engeland, tot ridder geslagen.

(3) *De Stadhouder Prins Frederik Hendrik* van Oranje, die, te voren slechts den titel van *Excellentie* voerende, in 't jaar 1637 door den Koning van Frankrijk te regt dien van *» Zijne Hoogheid* verwierf, hetgeen ook gelegenheid gaf tot den titel van *Hunne Hoogmogenden*, die van dien tijd af 's lands staten voerden.

(4) *Jakob Graaf van Wassenaar-Obdam*, beroemd Krijgsheld, Generaal der Kavallerie, en lid der ridderschap van Holland, (door vele bezendingen aan buitenlandsche hoven merkwaardig) verwierf door buitengewone verdiensten:

a, De *Grafelijke waardigheid* voor zich en zijne nakomelingen, door den Keurvorst van de Palts, en werd

b, met de *Ridderorde van den Olifant* door den Koning van Denemarken begiftigd.

(Het vervolg hierna.)

VERSCHEIDENHEDEN.

Volgens een ministerieel bevelschrift is de effectieve sterkte van de fransche infanterie-regimenten vastgesteld op 2,012 onder-officieren en soldaten; voor de regimenten, die zich in Afrika bevinden, is die sterkte op 2,400 onder-officieren en soldaten bepaald. Bij de kavallerie zoude zich de sterkte naar het aantal der paarden bepalen.

De Koning van Wurtemberg, heeft, in navolging van andere mogendheden, een *dienst-eereteeken* voor het Wurtembergische leger ingesteld, als eene belooning voor *veeljarige trouwe dienst*. Ingevolge het deswege bekend gemaakt besluit, wordt het regt op dit eereteeken verkregen, na vijfentwintig jaren dienst voor den officier, en twintig jaren voor den onder-officier of soldaat. Het eereteeken, dat voor de officieren uit een geel (goud), en voor onder-officieren en soldaten, uit een wit (zilver) kruis bestaat, in welks midden zich een *W*, met lauriertakken omkransd, bevindt, wordt aan een rood lint, met twee blaauwe strepen aan de kanten, op de linker borst gedragen. Voor de dienstjaren wordt aan de officieren medegerekend, de jaren, die zij als soldaat of onder-officier gediend hebben; terwijl elke veldtocht voor twee dienstjaren in rekening wordt gebracht.

Een soortgelijk eereteeken, echter van eenen minder smaakvollen vorm (iets, waartegen, bij ons leger, zoowel in kleeding als andere uitwendige teekens, zoo dikwerf gezondigd wordt), reeds voor onder-officieren en soldaten in het Nederlandsche leger bestaande, is het te verwonderen, dat de hooge regering, ter aanmoediging van den officiers-stand in het algemeen, niet een dergelijk onderscheidings-teeken voor denzelfden heeft ingesteld.

Van eereteekens sprekende, niet minder ware het te wenschen, dat er een bijzonder onderscheidings-teeken werd ingesteld, voor *militaire verdiensten*, 't welk ook buiten den oorlog konde verkregen worden. Het beloonen van bijzondere verdiensten, hetzij door daartoe bestemde eereteekens of onderscheidingen, hetzij door buitengewone bevordering, wordt in ons leger eene gebiedende noodzakelijkheid, om de steeds meer en meer toenemende onverschilligheid, in het beoefenen der algemeene krijgskunst, en het aankweken van voor den krijgsmann nuttige wetenschappen, eene andere wending te doen nemen.

In den *Spectateur-Militaire* van October II, vinden wij de volgende artikels der overneming waardig.

PLATINE A PERCUSSION,

PAR M. PARIZOT, OFFICIER SUPÉRIEUR D'ARTILLERIE.

(Rapport fait à l'Académie des Sciences par MM. Arago, Thenard, et Séguier, rapporteur.)

Cette platine est destinée à mettre le feu aux canons, et spécialement à ceux de la marine, à l'aide de la poudre fulminante. Elle est composée d'un disque en fer de dix centimètres de diamètre, et de quatre centimètres d'épaisseur. Elle peut s'appliquer à tous les canons existans, quel que soit leur calibre, en se fixant à l'aide de deux forts boulons, solidement taraudés dans l'épaisseur du rempart seulement. L'un de ces boulons devient en outre le centre de rotation d'un marteau, dont le mouvement de percussion se fait horizontalement. Il s'engage à la fin de sa course sous le disque de fer, qui est entaillé pour le recevoir. Ce marteau, formé d'un cylindre vertical, a pour épaisseur celle du disque; mais pour qu'il puisse s'introduire dessous, il est réduit, à partir des deux tiers environ de son diamètre, à une hauteur convenable. Cette section du marteau permet à la partie non taillée de s'arrêter, en frappant sur le bord du disque. Au centre du marteau, est percé un trou parfaitement en rapport avec la lumière du canon, lorsque le marteau est engagé dans ce disque. C'est dans ce trou que se place l'étoupille fulminante; l'extrémité de cette étoupille, plus longue que l'épaisseur du marteau, se trouve nécessairement comprimée, lorsqu'on le fait mouvoir entre sa partie élevée et le bord du disque. Cette compression subite suffit pour déterminer l'inflammation. L'impulsion est donnée au marteau sans le secours d'aucun ressort, à l'aide d'une simple corde, dont un bout, attaché vers son milieu, se replie sur son extrémité pour venir se terminer par une boucle dans la main du canonnier. Le marteau, dégagé de dessous le disque et écarté du bord que nous pouvons appeler l'enclume, puisque c'est le point de percussion, est retenu ainsi sans ressort, ni cliquet, par le simple frottement de son extrémité. Pour cet effet, cette partie est arrondie suivant une courbe qui n'a pas pour centre le centre même du mouvement; elle vient ainsi former un plan incliné dans la fraisure où elle se meut, celle-ci étant elle-même creusée concentriquement à l'axe de rotation. Cette disposition suffit pour empêcher le marteau, une fois armé, de se rapprocher, en obéissant au moindre mouvement de la corde, à moins que par une impulsion vive elle n'ait été assez tendue pour le dégager. Le canonnier communique ainsi directement une vitesse accélérée au marteau; il frappe l'étoupille et l'enflamme; le marteau reste engagé pendant l'explosion; par cette position, il procure le double avantage de tenir la lumière bouchée, et d'empêcher à-la-fois la perte du gaz et l'épanchement de la fumée. En somme, cette platine est composée de cinq pièces seulement, savoir: deux boulons, un disque formant corps de platine, un marteau et une petite corde. Elle ne renferme ni petite vis, ni ressort, pièces d'un travail délicat et d'une prompte destruction. Toutes les parties sont au contraire d'une exécution facile et solide.

Pour rendre le tir plus juste, M. Parizot a pratiqué dans le disque, qui forme corps de platine, une rainure en forme de V, parallèle à l'axe du canon, et dont la partie évasée est tournée du côté de la culasse. C'est en regardant à travers cette fente, qui fait l'effet d'une véritable pinnule, que le canonnier pointe, et apprécie le moment de faire feu, avec une précision inconnue jusqu'ici.

L'étoupille de M. Parizot est composée d'un petit tube d'étain rempli de poudre fulminante, inséré au milieu d'un mélange de poudre ordinaire et de poudre fulminante et présentant l'aspect d'un cylindre de deux centimètres de haut, terminé par un plus petit d'un centimètre, superposé concentriquement. Elle est couverte d'un vernis imperméable qui lui permet de rester long-temps plongée dans l'eau avant d'être employée, et de s'enflammer malgré la pluie.

Le rapporteur termine en disant que toutes les expériences, qui ont été faites par les commissaires; les ont convaincus de la bonté de l'appareil et de l'utilité, que son emploi procurerait à l'artillerie.

NOTE

SUR LA MANIÈRE D'AMORCER LES BOUCHES A FEU AVEC
DE LA POUDRE FULMINANTE.

Un des officiers de l'artillerie piémontaise, qui a servi avec distinction dans le 4e régiment d'artillerie à pied français, nous fait connaître une nouvelle manière d'amorcer les bouches à feu avec la poudre fulminante, qui est en essai dans la marine américaine et dont voici une courte description.

« Il n'y a plus de platine, ni de capsule: un simple marteau « frappe le bout replié en dehors d'une étoupille en tôle « d'étain, et la fulmination a lieu. Cette étoupille, placée à l'ordinaire dans la lumière, a les dimensions suivantes: la partie « cylindrique qui entre dans la lumière a 43 millimètres de longueur « et de 4 à 5 millimètres de diamètre. Cette partie est remplie « d'un demi gramme de poudre grainée très fine, comme la « poudre de chasse des princes; elle est noire et fulminante, « et l'observateur la croit composée de parties égales de poussière « et de mercure fulminant. La partie extérieure est plate et pose « sur le champ de lumière: son épaisseur est d'un millimètre; « sa longueur de 6 à 7 millimètres. Elle contient environ 2 grammes ou 2,05 de mercure fulminant par étoupille.

« Les bouts sont fermés par une soudure métallique non « ternie: elle peut être de la composition fusible de Darcet, « fondant à une chaleur, qui ne fait pas éclater la poudre fulminante. La soudure paraît faite par immersion.

« Le marteau est en fer, de forme ordinaire, comme ceux « des ouvriers en fer; il est fixé à la culasse par le bout d'un « manche à charnière. Au milieu du manche se trouve un anneau, « auquel on attache le bout d'un cordage: celui-ci passe sous la « charnière creusée comme une gorge de poulie: on tire l'autre « bout et on fait abattre le marteau par une espèce de bascule « ou levier de troisième espèce.

« Le pied du manche a un talon, qui l'empêche de se renverser. Le marteau et le manche sont en fer. L'observateur les a jugés du poids d'un kilogramme environ.»

SUR L'EMPLOI DES TROUPES

A LA CONSTRUCTION DES CANAUX EN SUÈDE.

A l'appui de l'opinion que les troupes devraient être employées aux travaux, qui ont une utilité nationale, tels que les routes, les canaux, etc., on a souvent cité le canal de Gotha, en Suède, qui a été en grande partie exécuté par une armée. L'article suivant fait connaître de quelle manière cette coopération a lieu; il est extrait d'un mémoire de M. G. de Lagerheim ingénieur en chef et directeur des travaux du canal, à qui ces renseignemens ont été récemment demandés. Le reste du mémoire est étranger à la question de l'emploi des troupes.

« La plus grande partie de l'ouvrage a été exécutée par l'armée. Ce fut en effet le seul moyen, par lequel on pouvait entreprendre un pareil travail dans un pays si étendu et si peu peuplé que la Suède, et heureusement l'organisation de l'armée suédoise est telle que les occupations de ce genre se concilient à-la-fois avec la dignité et la destination des militaires. Outre les régimens enrôlés (*woar fuade*) qui font le service de garnison, la Suède a des troupes permanentes, qui sont réparties sur toute la surface du sol et entretenues par les propriétaires ruraux. Ces troupes, qui sont tenues de faire l'exercice pendant une certaine partie de l'année, ont fait une convention avec l'état, en vertu de laquelle le gouvernement peu les charger de travaux d'utilité publique, tels que *fortifications, établissemens de ports et de bassins, communications par terre et par eau*; travaux dans lesquels les soldats finissent par acquérir *une grande habileté qui leur est fort utile, même dans le service militaire*. Cette capacité de travail une fois acquise, les soldats peuvent se procurer leur subsistance indépendamment de leur paie. Chaque soldat suédois a son champ; il peut donc, dans le temps où il est libre de service, se faire autoriser par ses supérieurs à travailler pour lui-même ou pour d'autres, et l'ouvrage ne lui manquera pas, car les militaires sont connus pour être les travailleurs les plus habiles du pays, et sont toujours préférés aux autres ouvriers. Au reste, ces troupes sont organisées comme les régimens enrôlés, et sont commandées dans le travail par leurs propres officiers. Lors de l'exécution du canal de Gotha, les officiers ont veillé, non-seulement à la discipline des troupes, mais aussi à l'emploi de leur salaire (*économie*). L'entreprise du canal fournissait des vivres aux troupes à des prix fixés tous les ans par le roi, et qui étaient calculés de manière que leur nourriture n'absorbât que la moitié de leur gain. Un certain nombre d'heures par semaine étaient consacrées à l'exercice des armes. Pendant les 22 années qu'a duré la construction du canal, un grand nombre d'excellens ouvriers ont été formés dans l'armée, et on a trouvé des soldats dont la docilité et l'aptitude ont excité l'admiration des contre-mâtres anglais.»

Omtrent de groote manoeuvres der oostenrijksche troepen aan de oevers van den Mincio, waarvan de staatkundige nieuwsbladen reeds zooveel gewag gemaakt hebben, doch waarover zij geene bijzonderheden hebben medegedeeld, vinden wij, in de *Algemeine Militär-Zeitung* van den 9den dezer, het volgende:

» Op den 7den October II. brak een legerkorps, onder de bevelen van den Veldmaarschalk-Luitenant Graaf *von Wallmoden* op, om een tweede legerkorps, onder aanvoering van den Generaal der kavalerie en bevelvoerder der troepen in het Lombardisch-Venetiaansch Koningrijk, Graaf *von Radetzki*, aan te grijpen, en daarna eenen aanval op Peschiera te ondernemen. Het eerstgenoemde korps begon met in de nabijheid van Monzambano, onder de bescherming zijner batterij eene brug over den Mincio te slaan, welke binnen den tijd van 38 minuten gereed was. De Generaal *Radetzki* liet daarop zijne troepen eene rugwaartsche beweging, naar de zijde van Montevento, maken, doch ook uit deze stelling werd hij verdreven, en hiermede eindigden de manoeuvres van dien dag; de troepen bleven echter in hunne onderling genomen stelling bivouacieren. Den volgenden dag zocht de Generaal *von Wallmoden* zijne voordeelen te vervolgen, doch, daar hij op eene sterk bezette stelling bij Cástiet, en door het geschut der bezetting van Peschiera, die eenen uitval gedaan had, in de flank en in den rug genomen werd, zoo zocht hij het gevaar van omsingeld te worden te ontgaan, door dadelijk eene rugwaartsche beweging te maken. Zijne troepen trokken daarop wederom over den Mincio terug, zich naar Pozzolengo wendende. De reserve van het legerkorps van *Radetzki* ging over twee bruggen, welke, met evenveel snelheid als de eerste, in het gezigt des vermeenden vijands over den Mincio geslagen waren, om het *Wallmodische* korps tot achter Pozzolengo te vervolgen, alwaar beide de korpsen, bij het invallen van den nacht, de bivouacs betrokken. Den 9den hernam de Generaal *Radetzki* wederom het offensive, vermeesterde, na een spiegelgevecht, Solferino en vervolgde den vermeenden vijand tot achter Castiglione delle Stiviere. Den 10den werd aan de gezamenlijke troepen een rustdag gegund. Den 12den vereenigden zich de beide korpsen, die, met de Ruitery en Artillerie, 60,000 man vormden, om voor den Aartshertog onder-Koning, eenen luisterrijken generaal staf en vele vreemde officieren van hoogen rang, te defileren. De vreemdelingen, welke deze manoeuvres hebben bijgewoond, wisten niet, of zij de voortreffelijke houding der troepen en de naauwkeurigheid hunner bewegingen, of wel de levendigheid, waarmede alle terrein-hindernissen overwonnen werden, het meest moesten bewonderen.»

Ook de groote legerkorps-manoevres der Pruisische troepen, welke in dit loopende jaar, in de omstreken van Maagdenburg en Berlijn hebben plaats gehad, zijn in dien zelfden zin uitgevoerd geworden, met dit onderscheid, dat men gebeurtenissen uit de krijgsgeschiedenis, zooals in die omstreken plaats gehad hebbende gevechten, veldslagen, enz., tot grondslag der

manoeuvres heeft genomen. Zulke veldmanoeuvres, op eene groote schaal genomen, hebben een allerleerrijkst doel, en zijn voor hoogere en lagere officieren de beste oefenschool, terwijl zij aan de regeringen de gelegenheid geven, om hare officieren te leeren kennen.

Sedert eenigen tijd worden er in de fransche militaire tijdschriften onderscheidene verzoogen opgenomen, gerigt tegen het hoofddeksel (de *schaako* der fransche troepen) vooral tegen dat der infanterie, en naar het schijnt zijn deze redeneringen door den franschen minister van oorlog in overweging genomen. Onder de bovenbedoelde voorstellen, om genoemd hoofddeksel te veranderen of te wijzigen, heeft er een de bijzondere aandacht van het bestuur getrokken, zonder dat daaromtrent eenige beslissing schijnt genomen te zijn. Dit voorstel bestond: om de infanterie een zwart lederen *casque*, van een gewijzigd grieksch model, met kam en paardenstaart, voorklep en achterrand, van voren aan de kam met eene afhangende pompom van roode saaijet-versierd, als hoofddeksel te geven. Nut, voordeel, en tevens smaakvolle vorm waren hierbij in het oog gehouden.

Ook bij ons leger mogt dit onderwerp wel eens tot voorwerp van ernstige bedenkingen genomen worden, dewijl tegen de nuttigheid en den goeden smaak, in de keuze van het hoofddeksel voor sommige korpsen, deerlijk gezondigd is. Het gezegde van den Prins de Ligne: » *La tenue donne de la coquetterie, donne de l'ame* », dient nimmer uit het oog te worden verloren.

Het wapen der Nederlandsche artillerie, heeft door het afsterven van den verdienstvollen Generaal-Majoor *Ulrich Huguenin* een gevoelig verlies geleden. *Spectator* heeft reeds pogingen aangewend, om eenige bijzonderheden van dien algemeen, om zijne uitgebreide kundigheden en beminnelijk karakter, hooggeschatten en diep betreunden man, in te winnen.

Het voornemen, om de Pruisische infanterie met percussiegeweren te bewapenen, schijnt door de pruisische regering, uit hoofde van de kostbaarheid, geheel te zijn opgegeven. Daarentegen worden er, bij het wapen der artillerie, op nieuw proeven genomen, om het geschut met percussie-toestellen te voorzien.

In den laatsten tijd zijn door de Russische regering op verschillende punten van het Rijk groote versterkings-werken ondernomen. Te Dunaburg is een bruggehoofd aangelegd; de versterkings-werken van Kronstadt zijn aanzienlijk vermeerderd; Kiew en Brzest, zijn tot vestingen van den eersten rang verheven; de werken van Robruisk zijn bijna voltooid, terwijl er met kracht aan de werken van Reval, Modlin en Haskew gearbeid wordt. De citadel van Warschau is zoo goed als voleindigd.

Te Portsmouth wordt door de troepen, onder de bevelen van den Kolonel, lord *Fredrik Fitz-Clarence*, een geheel nieuw

exercitie-reglement voor de Engelsche infanterie beproefd, welk reglement, naar alle waarschijnlijkheid, bij het Engelsche leger zal ingevoerd werden. De voornaamste verandering, in dit reglement opgenomen, bestaat in het gebruik der sectien van 3 rotten, tot het uitvoeren der verschillende bewegingen en veranderingen van strekking.

Reeds sedert eenigen tijd is, in den boekhandel van den heer *F. A. Herbig*, te Berlijn, een werk in het licht verschenen en wordt nog steeds vervolgd, 't welk in de militaire literatuur eenen te grooten opgang gemaakt heeft, dan dat wij daarvan niet met een paar woorden zouden gewagen. Hetzelve is getiteld: *Handbibliothek für Officiere, oder Populäre Kriegslehre für Eingeweihte und Laien. Bearbeitet und herausgegeben von einer Gesellschaft Preussischer Officiere.* Reeds vormen onderscheidene banden een zeker geheel van nieuwe en aangenomene denkbeelden, over verschillende onderwerpen der krijgskunst, die wij niet genoeg ter lezing kunnen aanbevelen. De verschillende onderwerpen, die daarin tot nu toe behandeld zijn geworden, zijn:

1. *Geschichte des Kriegswesens*, 2 bd.
2. *Literatur der Kriegswissenschaften und Kriegsgeschichte*, von Dr. von HOFER, 3 bd.
3. *Waffenlehre*, 1 bd.
4. *Permanente Befestigungskunst* von Dr. von HOFER, 1 bd.
5. *Grundzüge der Taktik der drei Waffen: Infanterie, Kavallerie und Artillerie*; von H. v. BRANDT, 1 bd.
6. *Grundzüge der praktischen Strategie*, von C. von DECKER, 1 bd.
7. *Praktische Generalstabs-Wissenschaft*, von C. von DECKER, 1 bd.
8. *Terrainlehre*, von Dr. F. A. D'ETZEL, 1 bd.
9. *Militairisches Zeichnen*, von KUHNE, 1 bd.
10. *Militairisches Aufnemen*, von KUHNE, 1 bd.
11. *Chronologisch-Synchronistische Uebersicht und Andeutungen für die Kriegsgeschichte*, 2 bd.

Te wenschen ware het, dat deze *Handbibliothek*, waarin de grondregelen der onderscheidene gedeelten van de krijgskunst, met zooveel kennis van zaken en tevens zoo eenvoudig rede-neerkundig, zijn blootgelegd, tot grondslag genomen werd voor de zamenstelling eener algemeene krijgskundige cursus in de Nederlandsche taal. Hierop durven wij de aandacht van het gouvernement inroepen; eene commissie, van kundige officieren in alle vakken, zoude deze taak, harer waardig, kunnen vervullen.

MISSTELLING.

Op blad. 88, tweede kolom, 5de regel staat: zelfs eenigzins uiteen; en achterwaarts van de lijn der stukken *a* en *b* verspreid tirailleurs enz.; lees: zelfs eenigzins uiteen en achterwaarts van de lijn der stukken; *a* en *b* verspreide tirailleurs enz.

B I J L A G E. I.

Behoorende bij de Militaire Spectator no. 11.

PLAATS GEHAD HEBBENDE PROMOTIEN, BIJ HET LEGER.

INGEVOLGTE Z. M. BENOEMINGEN VAN DEN 3 SEPTEMBER
TOT DEN 3 DECEMBER 1832.

Tot tijdelijken plaatselijken kommandant te Veere, den gepensioneerd kapitein, met rang van Majoor, J. B. L. Kessler; tot majoor, den kapitein J. F. Kursteiner, plaats-majoor van de 1ste klasse in de Willemstad; tot kapiteins: de 1ste luitenants J. F. Egé, W. B. J. Becquer en J. A. Lessig, respectvelijk plaats-majs. van de 3de klasse te Bergen op Zoom, Breda en Naarden; tot 2de luitenant en plaats-majoor van de 3de klasse te Utrecht, den sergeant W. Maurik, van het 2de bat. jagers; Tot kapitein bij de 5de afd. inf. den 1sten luitenant A. W. F. Tuckerman, van de afd. grenadiers; tot kapitein bij de 8ste afd. inf., den 1sten luitenant P. Reynders, van de 18de afd.; Tot 1sten luitenant bij de 8ste afd. den 1sten luitenant op non-activiteit A. C. Mijndard; tot 1sten kapitein bij de artillerie-kompagnie van het algemeen depôt der landmagt n° 33, den kapitein op non-activiteit N. L. Meyners; tot kapitein titulair bij de garnizoens-troepen te Hoorn, den 1sten luitenant J. G. Nauman, van gezegde troepen; tot 1sten luitenant titulair bij de garnizoens-troepen te Vere, den 2den luitenant J. M. A. E. van Swieten, van gezegde troepen; tot 2den luitenant bij het bat. transport-trein, den wachtmeester J. van der Woert, van het korps maréchaussées; tot 2den luitenant-honorair bij het reg. ligte dragonders n° 4, den luitenant in Nassausche dienst G. von Schweitser; tot 2de luitenants-honorair bij het reg. lansiers, de heeren G. A. Sawyer en P. W. baron Hogguer, en tot 2den luitenant bij het korps mineurs en sappeurs, den sergeant fortificatie-opzichter van de 3de klasse M. G. Westerborg.

In zijnen tegenwoordigen rang en ancienniteit overgeplaatst bij de afdeeling grenadiers, den 2den luitenant F. W. d'Harvant, van de 14de afd. inf.

Den luitenant kolonel J. P. Anthing, van de afd. grenad., op twee derde traktement en ter beschikking van het departement van Gorlog gesteld.

De 2de luitenant-kwartiermeester J. P. Blom, van de 2de afd. inf., uit de dienst ontslagen.

Het traktement van non-activiteit verleend aan de kapiteins J. C. Schlosser, van de 2de afd.; J. Klee van Cleef en G. Schuring, beide van de 5de afd. en H. Offerhaus, van de 8ste afd. infanterie.

Voorts zijn door Z. K. H. den Admiraal en Kolonel-Generaal aan de hierna gemelde officieren de functien van adjudant opgedragen, als:

Aan den 1sten luit. bij de 9de afd. inf. P. van Pommeren, aan den 1ste luit. bij de 12de afd. P. Maas, aan de 1ste luits. bij de 18de afd. G. Hondekoeter en F. G. van den Helm, aan den 1sten luit. bij de afd. kurassiers n° 1 J. G. W. Wilbrennick, aan den 1sten luit. bij de afd. kurassiers n° 9 F. C. H. van Utenhove van Bottenstein, aan den 1sten luit. van het bataillon vrijwillige artilleristen J. van Dentsch, bij het bataillon artillerie schutterij, en aan den 2den luit. bij het 3de bataillon artillerie nationale militie J. F. van Hentsz.

Terwijl eindelijk de nagenoemde officieren in hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit zijn overgeplaatst, als:

De 2e luit. A. Kromucht, plaats-majoor der 3de klasse, van Delft naar Hellevoetsluis, de 2de luit. G. Valkenburg, plaats-

majoor der 3de klasse, van Hellevoetsluis naar Delft, de 1e luit. J. Kieber, van de 8e afd. inf. bij de garnizoens-troepen te Amsterdam, bij het 1e bataillon veld artillerie om bij hetzelfde à la suite te dienen; de 1e luit. M. Rynen, van het 3de bataillon artillerie nationale militie; zijnde deze officier tevens van de functien van adjudant bij laatstgemeld bataillon eervol ontslagen: alsmede de 2de luit. A. W. A. Gevers Deynoot, van het bataillon vrijwillige artilleristen, de 1ste luit. P. J. Goffin, van het 4de bataillon artillerie nationale militie, mitsgaders de 2de luit. J. J. F. Brouerius van Nidek, van het 6de bataillon den voormelde artillerie, beide bij het bataillon vrijwillige artilleristen, de 1ste luit. A. J. B. van der Wyck, van het 1ste bataillon veld-artillerie: alsmede de 2de luit. A. L. A. Quack, van het bat. artill. schut. R. F. de Bruijn, van het 1ste bat. artill., en M. A. H. Scherrer, van het bat. artill. transport-trein, alle bij het korps rijdende artillerie; de 1ste luit. J. H. Snoek, van het 1ste bataillon veld-artillerie bij het 4de bataillon nationale militie, en de 2de luitenant S. Pijpers, van het korps rijdende artillerie bij het 6de bataillon artillerie nationale militie.

Bij besluit van den 11den Januarij 1833, n° 75, heeft het Zijner Majesteit behaagd, de navolgende militairen, behoord hebbende tot de BEZETTING DER CITADEL VAN ANTWERPEN, die allen door den Generaal der infanterie, Baron Chassé, wegens hun gehouden loffelijk gedrag bij de verdediging dier sterkte, voorloopig tot *Ridders der militaire Willemsorde, vierde klasse*, benoemd waren, finaal in deze hunne benoeming te bekrachtigen:

De eerste luit. van de 9de afd. inf. C. G. Broers; de fuselier dierzelfde afd., F. Ponte; de majoor van de 10de afd. inf., J. H. Voet; de tweede luit. van dezelfde afd., H. Derks; de serg. F. Verheyden, de korp. J. Ouwes van der Veen, de flankteurs G. Teunissen, L. Ruifrok, J. H. Ysenberg en A. Douwe, en de fuselier A. Bouman, allen van de 10de afd.; de kapitein van het 3de bat. art. nat. militie C. D. A. Schutter (drie dagen na zijne voorloopige benoeming gesneuveld); de kapitein R. verschoor; de tweede kapitein W. H. Doorman, de serg.-majoor J. van der Kruk, en de korp. P. Roberti, en de kanonnier der tweede klasse J. C. Schophuizen, alle van het 3de bat. art. nat. militie; de kapitein J. H. van Deventer en de tweede luit. L. van Driel van Goudswaard, beiden van het 6de bat. art. nat. militie; de eerste luit. M. D. graaf van Limburg Stirum en de opzichter der 3de klasse C. A. van der Velde, beiden van het korps ingenieurs; en de sergeant W. G. van Suchtelen, de korp. H. J. Prevost en de mineur der 1ste klasse J. Vossen, allen van het korps mineurs en sappeurs.

Bij een volgend besluit van den 2den Febr. 1833, n° 86, heeft Z. M. de nadere, door den generaal Chassé gedane benoemingen tot *ridders der militaire Willemsorde, vierde klasse*, insgelijks bekrachtigd, zijnde die van de navolgende militairen:

de chirurgijn-majors Croissant en Rodi; de kap. van Krieken en de eerste luit. de Bock, beide van de 9de afd. inf.; de maj. Meyer, de kap.-adj. Enderlein, de eerste luit. Breson en Boers, en de sergeant Oldenbroek, van de 10de afd.; de kapitein van het bat. vrijw. artill. van Rappard; de serg. van het 3de bat. art. nat. militie, W. Wolf; de serg. van het 6de bat. art. nat. militie, van der Mast; de kanonn. van het 3de bat. art. nat. militie van Efferen; de adelborst der marine le klasse A. Hoek; de matroos der 1e klasse G. Hagenaar; de matroos der 2de klasse B. Roosma; en de matroos der 3de klasse J. J. Robert.

Bij hetzelfde koninklijk besluit van den 2den Febr. heeft Z. M. ook aan de hierna vermelde hoofd-officieren, officieren en militaire van minderen rang bewijzen van Hoogstdezelfs tevredenheid en erkenntenis verleend, en dienvolgens,

Voor zoo veel de ZEEMAGT aangaat:

den kapitein ter zee J. C. Koopman, Ridder der militaire Willems-orde, derde klasse, en van de orde van Nederl. Leeuw, bevorderd tot Kommandeur van de eerst gemelde orde; den luit.-ter-zee der 1ste klasse J. Schröder, ridder der militaire Willems-orde 4e kl., benoemd tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw; de luit.-ter zee der 2e klasse J. C. Pieterse, F. C. Zillesen; M. P. T. Moliere en Jhr. H. W. A. van Rappard, de adelborsten der 1e klasse A. A. M. de Geep, P. W. van Druten en W. A. de Gelder, alsmede den adjunct-schrijver J. E. Kempe, benoemd tot ridders der militaire Willems-orde 4de klasse; den adelborst der 1ste klasse E. van de Velde, ridder der militaire Willems-orde, 4de klasse, buitengewoon bevorderd tot luitenant-ter-zee der tweede klasse;

en eindelijk der directeur-generaal voor de marine gemagtigd, om eene loffelijke vermelding te maken van de officieren, die zich onder het bevel van den kapitein ter zee Koopman voor Antwerpen hebben bevonden:

Wat de LANDMAGT betreft: den generaal-majoor C. A. de Favauge, ridder der derde klasse van de militaire Willemsorde, en van den Nederlandschen Leeuw, bevorderd tot kommandeur van de eerstgemelde orde; den luit. kolonel van den gener. staf H. E. de Boer, ridder van de militaire Willemsorde, vierde klasse, en van de orde van den Nederl. Leeuw, benevens zijne wettige afstammelingen, zoo mannelijke als vrouwelijke, verheven tot den Nederl. adelstand, en zulks onder genot van zoodanige voorregten, als aan dien stand reeds zijn, of in het vervolg mogten worden verknocht; den majoor bij de tiende afd. inf. J. H. Voet, ridder der militaire Willemsorde, vierde klasse, en van de orde van den Nederl. Leeuw, bevorderd tot ridder van de eerstgemelde orde, derde klasse; den majoor bij het 3de bat. art. nat. militie H. G. Seelig, ridder der militaire Willemsorde, vierde klasse, en den majoor-ingenieur L. M. van der Vwijk, insgelijks ridder van dezelfde orde en klasse, bevorderd tot luit.-kolonels bij hunne wapens, en tot ridders van de derde klasse van de militaire Willems-orde; den 1sten luit. bij het korps mineurs en sappeurs A. C. Camerling, ridder der militaire Willems-orde, vierde klasse, bevorderd tot ridder van de derde klasse van dezelfde orde; en den opzigter van de eerste klasse bij de genie J. Roger, ridder van de vierde klasse der militaire Willems-orde, benoemd tot 2den luit. bij het korps mineurs en sappeurs, met toekenning gelijktijdig van het aan dien rang verbonden volle pensioen.

Voorts zijn bij hetzelfde besluit, insgelijks voor het gehouden gedrag gedurende het beleg van het kasteel van Antwerpen, benoemd:

TOT RIDDERS DER MILITAIRE WILLEMSORDE, VIERDE KLASSE.

Zevende afdeeling infanterie.

De 1ste luitenant-adjutant P. M. Gevelaer; de adjud. onderof. D. van der Hurk; de 1ste luit. C. G. W. H. Reimer en A. P. van Alphen; de 2de luit. A. Q. de Petit, W. L. Scheepens en J. R. Ham, de serg. W. Heino, de korp. J. van Brummen en H. Lunenburg, de flankr. A. J. Bosboom, M. Mulink, B. Gooij, M. Overesch, H. Kijk in de Vegt, H. Heinekamp, H. Zuidhof en van Esso.

Negende afdeeling infanterie.

De 1ste luit. Rutten, de 2de luits. Miltenburg en Carré, de offic. van gezondheid der derde klasse Hoogwinkel, de serg.-maj. Vergoes Houwens, de sergs. Hareveld en Eijssen, de korps. Barendrecht en van Tessel, de flank. Straatmeijer, Willekes, van Eck, van den Bosch, H. de Jong, Tak, D. Splinter, M. Bolhuis, A. Dijkgraaf, D. Lami en G. Bijleveld, de vijf laatstgenoemden gediend hebbende als handlangers bij de artillerie.

Tiende afdeeling infanterie.

De kapits. B. P. Boers en Trier, de offic. van gezondheid der 2de klasse Buttelman, de 1ste luits. F. H. G. J. van der Vwijk, A. J. Piper, J. van Uden, Berghuis, J. C. Hinlopen, J. Overstraten en C. N. Peperkamp, 2de luits. van Deventer, Deufferwiël, J. Schweisgut en J. Hofman, de Sergs.-maj. A. Mestralet en N. Stegman, de Sergs. J. F. Later, J. A. Luberti-J. H. Köhler en P. F. H. Kijzer, de korps. A. Baljet, F. C. Bruining, A. Kulkens en M. Kooij, de hoornblazer A. J. Neep, de flank. A. N. Wormser, P. de Lugt, J. Simons, C. Luning, B. Groeneveld, C. Hoogheid, W. Poolman, C. Jenné, C. Zwagerman, J. J. Galman, G. Ringeling, A. Droog, H. J. Outhuis, A. Holle, H. A. Pluis, F. Verkoren en M. Koster, de fusels. J. H. Gilkens, J. P. M. la Trois, C. Ludolf, E. Jansen, J. Bloem, T. Vogezeang, C. Groeneveld en F. Lisbach.

Derde bataillon artillerie nationale militie.

De 1ste luits. C. König en J. F. Klerck, de 2de luits. F. van Exter, W. A. Kuijck, van Ingen en J. F. J. A. Battaerd, de sergs. J. Leverding en J. van Batenburg, de korps. G. Doesburg, J. N. Muller, P. Langerlaan en B. Meijer, de kanonniers der 1ste klasse J. van Leeuwen en A. F. Kortlever, de kanonn. der 2de klasse C. Kuiper, A. H. van Castrop; Z. Kannegieter, E. Graat, P. van den Klundert en A. Leeuw.

Zesde bataillon artillerie nationale militie.

De 1ste luit. P. Opdam, de kanonn. der 2de klasse S. Vorsters en den Boer.

Korps Ingenieurs.

De 2de kapit. P. H. van der Kemp.

TOT RIDDERS DER ORDE VAN DEN NEDERLANDSCHEN LEEUW.

De 1ste luit. H. J. L. Heshusius, adjudant bij den gen.-maj. de Favauge, de kapit. van Tol, van de 7de afdeeling infanterie, de 1ste luit. Horion de Corbij, van de 7de afd. inf., de luit.-kol. F. E. Naudascher, van de 9de afd. inf., de 1ste luit.-adjud. C. Logeman, van dezelfde afd., de kapits. A. le Boulenger, M. G. Ampt en Anemaet, van de 9de afd. inf., de majoor G. J. J. Rochell, van de 10de afd. inf., de 1ste luit. J. R. Suarz, van de 10de afd., geattacheerd bij den staf van den generaal Chassé, de 1ste luit. E. Worm van de 10de afd. inf. gewezen plaats-majoor op de Citadel van Antwerpen. (Allen reeds vroeger met de Milit. Willemsorde versierd.) Voorts de kapit. Brumstede, van de 12de afd. inf., geattacheerd bij den staf van den generaal Chassé, en de kapit. F. Kroeze, van de 18de afd. inf.

Nog is bij hetzelfde koninklijk besluit bepaald, dat van de navolgende militairen, wegens het door hen gehouden gedrag, gedurende de belegering van de Citadel van Antwerpen, op de legerorder eervolle melding zal worden gemaakt, te weten: de majoor Ambach, adjudant bij den generaal der infant., baron Chassé.

Tweede afdeeling infanterie.

De 1ste luits. Verheijden en K. Meffert.

Zevende afdeeling infanterie.

De offic. van gezondheid der derde klasse, Gandvuurder de vaandeldrager C. Mooij, de kapitein P. C. Frantzman, de 1ste luits. Renard, W. A. van Toll, de Wiese, Worbert en A. H. Fischer, de 2de luits. M. H. Boulonais, Stolte, Palm, Glimmerveen, L. F. Staats, Kuhl, J. L. Rommelman Elsevier Sauman, de serg.-maj. F. G. C. Morren en W. Porton, de sergs. J. B. van Bergen, Luttenberg, Linthorst, C. de Wijs, C. van Rijfelenberg, J. C. Hauser en Dusten, de fourier G. F. van der Spek, de korps. Carabain (reeds vroeger benoemd tot ridder der Militaire Willemsorde), H. Eisener, M. Michiel en K. Marinus, de flank Gerritsen, C. M. Meijers, S. Visser, I. W. Sinnenlink, P. Stavast, I. M. Regenspurg, H. Dammmink, H. Olthoff, A. Pothuizen, C. van Tricht, H. Westerveld, A. van Neerbosch, D. van der Velden, H. Lobach, P. Sok en M. Dubbelaar.

Negende afdeeling infanterie.

De offic. van gezondh. der 2de klasse Ingeluff, de offic. van gezondh. der 3de kl. Gijsters, de vaandeldrager M. Berg, de 1ste luit. van Langen, de Raadt, Stahlen Koetsveld, de flank: C. van der Zijde, A. W. Wieringa en J. Proper, de fusels: H. W. Brokke, J. van Mozet, N. Pient, C. Hazeman, J. Brussé, H. Termate, H. den Ouden, W. Koole, P. Bruins, A. Toet; allen handlangers bij de artillerie.

Tiende afdeeling infanterie.

De offic. van gezondh. der 2de klasse Tombrink, de vaandeldrager Maastricht, de kapits. Landolt, P. Troester, Rijgerbos Bousson, van Wel Groeneveld, van Heemskerck en J. H. Koning, de 1ste luits. W. de Ravallet, C. Bommel, J. P. F. Franke, van Riemsdijk, W. Pot en Prins, de 2de luits. A. G. de Bart, G. Vissenberg, C. G. van Essen, Francke, Verburg, A. A. E. H. Bachman, Heiligers, Jonge, Timmerman, Poletta, Houthuizen, Pisuisse en Louis, de serg. maj. L. S. van Dinter, de sergs. G. C. L. C. H. van Schmalkander, Horman, H. Kemper, C. Pellegrin, J. M. N. Bouwman, G. D. Beudeker, C. Becker, J. Honing, F. Berding, J. Ebelie, en P. J. Kieffer, de fourier J. C. Poolman; de korp. A. van der Zanden, K. Boomsma, F. Boerse, J. Raamsbeek, J. van Klaveren, F. Dammigh, H. Spekman, H. H. Sprenger, de flanks. C. Osseelaar, J. Arends, J. Mulder, G. van den Hoek, P. N. Wolff, A. Bos, K. Partenge, S. H. Beerhenke en J. Laan, de fusels. M. Reusel, J. P. Vwegewijs, S. Slikker, J. W. Bedding, C. Schouten, B. Buzenbeek, M. de Leeuw, R. Karremaker en J. Blom.

Derde bataillon artillerie nationale militie.

De 2de luit. D. A. Hendriks, de serg.-maj.: H. de Vreede en G. Verspeck, de sergs.: W. Ramm, J. P. Pennings, T. Frijsburg, en W. van Loo, de korps. A. C. de Vos Burchaert, C. Boer, A. H. Zalmans, Z. Borsboom, G. Keers en J. C. Kok, de kanonn. M. Tavenier, M. van der Horst, G. Vogel, J. L. Maatjen, J. W. Struuck, J. Kunst, N. Verheen, J. van der Heiden, C. Elias, C. Ravens, J. Bloem, W. Romijn, J. H. Hadorn, H. Heeremans, J. van der Mark, J. Huitgeest, J. van Gulik, M. van der Zwan, D. van Velzen, H. van Tiffelen, G. Verwoerd, G. Koppens, A. La Grange en F. C. Feldman.

Zesde bataillon artillerie nationale militie.

De kanonn. P. De Vries.

Korps Ingenieurs.

De 2de luits.: C. W. van Vollenhoven en Mounier.

Korps mineurs en sappeurs.

De korp. J. Verlinde.

Eindelijk de offic. van gezondheid der 2de kl., J. W. Christan, S. Hoven, en der 3de kl. J. H. Coert, F. S. Dublin, C. W. Vinkhuizen, alsmede de apotheker der 2de kl. Balsing, allen gedetacheerd geweest bij de garnizoens- en hospitaal-dienst op de citadel van Antwerpen.

Bij Z. M. besluit van den 2den februarij 1833, n°. 88, zijn tot ridders van den Nederl. Leeuw benoemd:

De kolonel *J. H. de la Sarraz*, bevelhebber over de niet ingedeelde batterijen veld- en rijd. artillerie, bij het leger te velde; de eerste luitenant der artillerie *A. Gajet*, adjudant van den evengoemden kolonel;

de luit. kolonel H. W. Riesz, adjunct-directeur der stapel en constructie magazijnen te Delft;

de majoor P. J. Bulloet, belast met de inspectie over de fabricatie der vuur- en draagbare wapenen;

de majoor W. F. Heidenreich, kommanderende de divisie pontonniers;

de kapitein J. W. Sessler, onder-directeur bij de artillerie stapel- en constructie-magazijnen te Delft,

en de 1ste luitenant C. van Molurs, belast met het opzigt in in 's rijks ijzergieterij.

Bij koninklijk besluit van 7 Februarij 1833, zijn de navolgende officieren, in hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit,

overgeplaatst bij het 2de bataillon jagers, te weten:

De kapitein F. A. A. Siborgh van de 9de afd. inf.; de 2de luitenant C. P. Weymar Schultz, van de 12de afd., B. R. de Bruijn en J. G. M. baron van Lijnden van Sandenberg, van de 13de, en K. F. P. B. du Caylar, van de 17de afd. infanterie.

Door Zijne Majesteit zijn bij besluit van 21 Februarij n°. 28 1° benoemd:

Bij den staf der artillerie:

Tot kolonels: de luit-kolonels J. C. van Winter, van het 6de bataillon artillerie nationale militie, ten einde in zijnen nieuwen rang de functien van directeur der 4de artillerie-directie uit te oefenen, W. Camp, inspecteur der buskruid-fabrikatie, G. F. Scherrer, directeur der 2de artillerie-directie, en J. Feuilletau de Bruin, van het 4de bataillon artillerie nationale militie.

Tot Majoors: de kapiteins J. J. Henny, van het 6de bataillon artillerie nationale militie, met bepaling, dat hij het kommando in het fort Liefkenshoek zal blijven voeren, J. H. Lux, van het 6de bataillon artillerie nationale militie, W. W. Entrup, van het 3de bataillon artillerie nationale militie; J. A. Mommers, van het bataillon vrijwillige artilleristen, en A. P. La Motte, van het 4de bataillon artillerie nationale militie; zijnde de vier laatst-gemelde majoors respectivelijk bestemd om de functien uit te oefenen van kommandanten der artillerie te Brielle, in het fort Bath, aan den Helder en te Woudrichem.

Voorts tot majoor en inspecteur der buskruid-fabrikatie, tevens belast met de waarneming der betrekking van onder-directeur in de 1ste artillerie-directie en het algemeen opzigt over het laboratorium te Delft, de kapitein J. W. Sessler, onder-directeur der stapel- en constructie-magazijnen te Delft, en kommandant der 1ste kompagnie artillerie werklieden.

Bij de stapel en constructie-magazijnen te Delft.

Tot directeur, de luitenant-kolonel H. W. Riesz, adjunct-directeur bij de gonoemde magazijnen; tot onder-directeur bij de stapel- en constructie magazijnen te Delft en kommandant bij de kompagnie artillerie werklieden, de kapitein J. van Roosendaal, opzigt in de constructie-winkels te Delft.

Tot 2de kapiteins: de 1ste luitenant C. T. van Meurs, van het 3de bataillon veld-artillerie, met bepaling, dat hij tevens de functien zal uitoefenen van opzigt in de werkplaatsen te Delft; G. C. Hartz, van het 3de bat. artill. nat. Mil.; zullend deze officier gerangschikt worden onder de plaatselijke artillerie kommandanten der 2de klasse, en A. U. Mooser, magazijn-meester der 2de klasse bij de stapel en constructie-magazijnen te Delft en assistent-vuurwerker; uit welke eerstgemelde betrekking van magazijnmeester hij eervol is ontslagen.

Bij het 1ste bataillon veld-artillerie:

Tot majoor, de kapitein J. C. van Rappard, van het bataillon vrijwillige artilleristen; tot kapitein, de 2de kapitein F. Broers, van het bataillon; tot 2den kapitein, de 1ste luitenant Y. C. W. von Dassel, alsmede van het bataillon.

Bij het 3de bataillon veld-artillerie.

Tot majoor, de kapitein J. H. Sierevelt, à la suite van den staf der artillerie.

Bij het bataillon vrijwillige artilleristen.

Tot kapiteins: de 2de kapiteins C. Merck, van de divisie pontonniers, en P. D. du Bois, van het bataillon, thans gedetacheerd als kommandant der kompagnie artillerie van het 2de bataillon der 4de afdeeling mobiele Zuid-Hollandsche schutterij; tot 2den kapitein, de 1ste luitenant G. J. Stieltjes, van het 4de bat. artill. nat. mil.

bij het korps rijdende artillerie.

Tot majoor, de kapitein F. A. Meyl, van het 1ste bat. veld-art.; tot kapitein, de 2de kapitein W. Koopman van het korps; tot 2den kapitein, de 1ste luit. A. E. Slengarde, insgelijks van het korps.

bij het 3de bataillon artillerie nationale militie.

Tot majoor, de kapitein F. E. Knoote, van het bat.; tot 2den luit., de kadets-serg. J. F. Riesz en O. J. Fredzess, beide van hetzelfde bataillon.

bij het 4de bataillon artillerie nationale militie.

Tot luitenant-kolonel en kommandant van hetzelfde, de maj. W. F. Heydenreich, kommanderende de divisie pontonniers, tot kapitein; de 2de kapitein H. M. van Meurs, à la suite van den staf der artillerie; tot 2den luit. de serg. P. C. van Groin, van het 3de bat. veld-artillerie; H. C. Hanewinkel, van het 4de bat. artil. nat. militie, en W. Ermerins, van het bat. vrijw. artilleristen.

bij het 6de bataillon artillerie nationale militie.

Tot luitenant-kolonel en kommandant van hetzelfde, de maj. A. J. Aerts, van het 3de bat. veld-art.; tot kapitein, de 2de kapitein L. L. Baehr, van het 6e bat. art. nat. militie; tot 2den kapitein; de 1e luit. W. J. Camp, van het 1e bat. veld-artil.; tot 2e luits: de serg. G. L. C. van Oldenborgh, van het 5e bat. art. nat. militie, en A. J. R. Kempe, van het 3e bat. veld-art.; mitsgaders de kadet-serg. J. C. M. E. Reede van Oudshoorn, van het bat. vrijw. artilleristen.

bij het bataillon artillerie schutterij.

Tot 2den kapitein, de 1e luit. J. F. Klercq, van het 3de bat. artil. nat. militie; tot 2de luitenants: de serg. A. A. Hogeveen, van het 4de bat. artil. nat. milite, en W. J. Kempers, van het 1e bat. veld-artillerie.

bij de divisie pionniers.

Tot majoor, de kapitein K. J. Hoogeveen, laatstelijk onder-directeur der voormalige stapel- en constructie-magazijnen te Antwerpen, en komm. der tweede komp. artill. werklieden, thans waarnemend onder-directeur in de eerste artillerie directie.

bij het bataillon artillerie transport-trein.

Tot 2den luit. à la suite, de opperwachtm. T. J. Vlasblom, van het bat. transport-trein.

2°. In hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit verplaatst, *bij den staf der artillerie.*

De kolonel W. B. E. Paravicini di Capelli, van het 1e bat. veld-artillerie, en tot het uitoefenen der functien in de 2de artillerie-directie, de kolonel M. A. Kuytenbrouwer, thans directeur van de 4de artillerie-directie.

3°. Het tractement van non-activiteit toegelegd aan den majoor P. W. Wynands, plaatselijken artillerie-kommandant te Veere, in afwachting dat aan hem het pensioen zal worden verleend.

4°. De generaal majoor U. Huguerin, tot dus verre tijdelijk belast met de directie der stapel- en constructie-magazijnen te Delft, eervol uit deze betrekking ontslagen, onder dankbetuiging voor de diensten door hem, zoowel in deze functie als in die van directeur van 's Rijks gieterij van ijzeren geschut te Luik, aan het Rijk bewezen.

Bij drie onderscheidene besluiten van Zijne Majesteit zijn benoemd en aangesteld:

Tot 1sten luitenant bij het korps maréchaussée, de 2de luitenant J. L. Henckens, van het korps.

Tot 2de luitenants: Bij het korps mineurs en sappeurs, de kadet J. H. Schäfer, van de militaire akademie; bij de 2e afd. inf., de serg. W. D. van Brienen van Ramerus, van de 14de afd. inf.; bij de 7de afd. inf., de serg.-majors T. J. Noorman, van de 9de afd., C. Zwiesderijn en J. C. Ritsman, beiden van de 12de afd., mitsgaders de serg. L. Guiljam, van de 2de afd. inf.; bij de 10de afd. inf., de serg.-majors J. H. Goossens; van de 2de afd. inf., J. F. van Zurk, van het 3de bat. art. nat. militie, en J. L. de Vye, van de 12de afd. inf., mitsgaders de wachmeister J. F. Gevekoht, van het regim. lansiers, bij de 12de afd. inf., de serg.-maj. J. F. A. van Dionant, van de afd., mitsgaders de sergeants J. B. Brants, van de 7de afd. inf., en A. Franken van het bat. vrijw. artill.; bij de 13de afd. inf., de serg.-majors P. Scheepes, van de 12de afd. en F. C. Lobry, van de 17 afd., mitsgaders de sergs. L. W. Hoekstra, van

de 18de afd. inf., en C. A. E. van Bommel, van het 4de bat. art. nat. militie; bij de 17de afd. inf., de vaandeldrager G. J. Polman, van de 12de afd., en de serg.-maj. F. L. M. van der Trappen, van de 13de afd. inf.; bij de 18de afd. inf., de korp. S. Crommelin, van de afd., zonder genot van tractement.

Zijne Majesteit heeft, bij besluit van den 2den April 1833, n°. 104, tot tweede luitenants benoemd:

Bij de 5de afdeeling infanterie, den sergeant P. Hobbelman, van het bataillon vrijwillige artilleristen; bij de 17de afd. inf., den serg. L. J. J. R. Leicher, van de afd. en den serg.-maj. J. W. A. Ort, van het korps mineurs en sappeurs; bij de 8ste afd. inf., den serg. C. P. Kruidier, van het 3de bat. art. nat. militie; bij de 13de afd. inf., de serg. J. P. van Naerssen, van de 12de afd. inf., en C. H. F. Meyer Vlissingh, van de 17de afd. inf.; bij de 14de afd. inf., den kadet-serg. O. J. A. Howen, van het 1ste bat. jagers, en den opper-wachtm. J. F. van Manen, van het reg. lanciers; bij de 17de afd. inf., den serg. L. J. Issels, van de 18de afd. inf.; bij de 18de afd. inf., den serg. R. P. H. Moltzer, van de 13de afd. inf., en den serg. maj. B. Janssen, van de 17de afd. inf.; en bij het algemeen depôt der landmagt n°. 33, den serg. G. W. F. Bégé, van de 7de afd. inf., en den serg.-majoor A. E. Schepman, van de 12de afd. inf.

Bij besluit van Z. M. van den 12 April, n°. 88, hebben de navolgende benoemingen in het vaste korps zee-officieren plaats gehad, in te gaan met den 1sten April, als:

Tot schout-bij-nacht, de kapitein-ter-zee H. M. Dibbetz; Tot kapiteins-ter-zee: de kapiteins-luitenants-ter-zee A. de Monyé, J. van der Straaten, A. Anemaet, J. C. F. van Son, J. G. J. Diemer en E. B. van den Bosch.

Tot kapitein-luitenants-ter-zee: de luitenants-ter-zee der Iste klasse J. F. Kist, E. G. van der Plaat, H. H. T. Coops, E. F. du Fés, G. den Berger, A. Klein, J. H. Jacot, L. J. de Vriese, S. R. van Frank, J. Enslie, W. de Raet, A. E. Tadsen, F. A. Söhngen, J. G. Huys en G. Willink.

Tot luitenants-ter-zee der Iste klasse: de luitenants-ter-zee der 2de klasse J. Dunkel, G. van Braam, J. A. B. Tadsen, A. van Kempen, A. C. van Braam Houckgeest, F. X. R. 't Hooft, C. F. Stavenisse de Brauw, A. van Vloten Jr., W. Steffens, W. H. Scherius, W. H. Rink Zoutman, J. W. Stoll, J. A. ten Cate, J. W. F. Frucht, P. G. J. de Hazebomme en A. de Lange.

Tot luitenants-ter-zee der 2de klasse: de adelborsten der Iste klasse P. de Lange, J. W. Commelin, T. W. Straatman Hz., A. H. Bisschop Grevelink, G. du Cloux jr., D. Grootenhuis, P. I. D. Keuchenius, A. Hoek, H. F. Valentini, D. A. Meijer, G. Gersen, L. C. G. Bopp, A. A. M. de Geep, W. P. S. Jonquière, J. A. K. van Hasselt, S. Faber Huijs, W. A. Kleijne, H. Huijgens, P. W. van Druten, C. V. Zwaanhals, A. D. van der Gon Netscher, H. A. Meijer en G. C. C. Pels Rijken.

Zijnde voorts aan den kapitein luitenant-ter-zee P. Arriens, verbonden aan de opvoeding der Koninklijke kleinzonen, in het bijzonder voor alles wat de Marine betreft, den titulair rang van kapitein-ter-zee, en aan den luitenant ter zee van de 1ste klasse J. Kool, onder-inspecteur over het loodswezen te Groningen, den titulair rang van kapitein-luitenant ter-zee verleend geworden.

— In den loop der maand Mei zijn door Z. M. onder anderen benoemd: Tot tijdelijken plaats-kommandant te Geertruidenberg, de majoor op non-activiteit J. C. Plappert; tot 2den luit. en plaats-majoor der derde klasse te Breda, de sergeant J. Giele; tot 1sten luit. bij de grenadiers, de 2de luit. H. van der Heijden; tot 1sten luit. bij de jagers, de 2de luit. A. H. Spaan, en tot 2den luit. hon. in Zwitsersche dienst C. Corboz; tot kapiteins bij de infanterie, de kapiteins op non-activiteit C. A. baron de Biberstein en F. Fonteneau, en de 1ste luit. J. Paehlig, F. Wesselman, E. A. van Kesteren, D. van Oosterkamp en J. van Veen.

(Het vervolg achter een volgend nummer.)